

Kiadó hivatal:
muzeum-utca 8-ik szám.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 16 ft. Negyed évre 4 ft.
Félévre . . . 8 ft. Egy hónapra 1 ft 40.

A lap szétküldésére vonatkozó reklamatiók
előfizetési pénzek és hirdetések a
kiadó-hivatalba intézendők.

EGYETÉRTÉS

Szerkesztési iroda:

muzeum-utca 8-ik szám.

A lap szellemi részét illető minden köz-
lemény ide küldendő.

Bérmentelen leveleket csak ismert kezek
től fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

Budapest, július 7.

A választási törvényjavaslat általános vitatása véget ért és a ház nagy többsége azt a részletes tárgyalás alapjául elfogadta. Szemben azon ténnyel, hogy egyfelől a kormányjavaslat a 48-ki választási census pusztasabatosítását vallja czégeül, másfelől a javaslat ellenzőinek nagyrésze az általános szavazattal egy nagy horderejű elvi reform kivívására törekedett: a ház szavazatának oly jelentőséget kellene tulajdonítani, mintha a létező jogalpok szigorú megóvását fejezné ki.

Mi nagyon meg volnánk elégedve, ha a dolog így állana, de pillanatig sem ringatjuk magunkat az ily csalódásban. A kormány javaslata, kivált mint az a központi bizottság retortájából kikerült, egyáltalában nem szabatosítja a 48. törvény határozatlan intézkedéseinek, de egy szellemre és elveire nézve merőben új mű, mely a legveszedelmesebb retrograd irányzatba tereli parlamentarizmusunkat. A törekvésnek, mely a 48-ki törvények elvi javításán csügg, kétségtelenül éppen a 48-ki törvények szelleméből meríti jogosultságát, nem volt oly része pártunk határozott oppositójában mint a buzgó igyekezetnek, hogy a 48-ki törvényeket betűje által megadott és ténylegesen birt jogok sértetlenül megóvassanak és ha a jelen képviselőház igazán csak a 48-ki választási alap szabatosítását czélozná, első sorban a kormányjavaslat jogfosztó tendenciáját kellett volna a visszautasítás megérdemelt sorsában részesítenie.

Az általános szavazatnak üdvössége akár elvontan, akár tekintettel hazánk specialis viszonyaira mindenestre lehet vitának tárgya és e sorok írója sem tartozik azok közé, kiknek éppen semmi ellenvetésök az általános szavazatjogok átültetése ellen. Szerintünk, mielőtt a törvényhozás a jogok kiterjesztéséhez folyamodnék, okvetlenül megfontolást igényel, vajjon a jogélvezők új eleme nem hozhat-e veszélyt az országra és alkotmányosságra, és megvalljuk, a lefolyt vitákból mi azt a benyomást nyertük, hogy nagyon rosszul támadták meg, de rosszul védelmezték is az általános szavazatjogot. Am ha megfontolással és óvatossággal kell eljárunk a jogok kiterjesztésében, százszorta nagyobb vigyázatot és lelkiismereti kényességet igényel a jogok megszorítása. Mint a szentírás többre becsül egy megtért bűnöst száz igazhitinél, úgy a törvényhozói igazság és méltányosság areopagja előtt többet kell nyomnia egy olyan polgárnak, ki választói jogát, ezt a magas szavazat befolyást az ország sorsának intézésére elveszti, száz olyanál, ki e joggal soha sem birt. A szerzett és már gyakorolt jogok elvének oly szentnek kellene lennie a közjogban, mint öröktől fogva a magánjogban volt. Legkevésbé volna szabad a jogfosztást conservativ szempontokból indokolni, mert az igazi józan conservativ elve is a létező jogok tisztelésén alapul. És ha conservativ politika jellege tekintettel lenni az élet és gyakorlat követelményeire, akkor is a conservativ érdek parancsolná leginkább a jogfosztás kiméletlen visszautasítását. Ha tagadni nem lehet, hogy néha veszélyeket hozott az álladalomra a jogok megdöntésénél kiterjesztése, a történelemnek változatlan tanúságai szerint a létező jogok confiscálása a legbiztosabb szervezeti államokban is több kárt okozott, mint hasznot és mindenkor egy kalandoros, magát nem uraló végletes politika lejtőjére sodorta a kormányokat és népeket.

És hogy akkor, midőn egész Európában ellenállhatlan áramlat uralkodik éppen a választói jogok kiterjesztésére, mi a jogok eltiprását, a törvény mezébe bujtatott hatalmaskodást tartjuk feladatunknak: az nem hogy conservativ politika lehetne, de általában nem is politika, csak egyszerű magyar bolondság, legfőleg rokkant államférfiak beszámíthatatlan phantáziája. Még ha a jelen joggyakorlat nagy veszéllyel fenyegetné is alkotmányos rendünket, a conservativ politikának soha sem a jogok elvétele, hanem azok vezetése és fegyelmezése által kellene érvényesülnie. E helyett napról napra azt tapasztalhatjuk, hogy éppen a mi ugymondott conservativjaink ellenzik legnagyobb buzgósággal minden azon törvényhozási intézkedéseket, melyek választási joggyakorlatunkat méltóbbá, üdvösebbé tehetnék és a polgárok alkotmányos nevelésének rendszerét megal-

kotnák. Mert nagy hazánkban a vesztegetés, ők nem a titkos szavazás behozatalára, és az itatás általános elterjedtségéből nem az itatók szigorú megbüntetésére következtetnek. Nem, nekik első és utolsó szavuk a választói jogok elvétele. Mindig csak azokat akarnák sujtani, kik kisebb értelmi és erkölcsi képzettségükkel kevésbé eshetnek a hibának beszámítása alá, ellenben a legnagyobb gyöngésséggel viseltetnek azok iránt, kik társadalmi helyzetüknél politikai befolyásuk és az erkölcsi törvények tiszta ismereténél fogva leginkább felelősek a corruptionnak és elaljasításnak belpoklos ragályáért. A mi conservativjainknak semmi hitök az embernek nemesebb ösztöneiben, s a társadalomnak erkölcsi rugóiban. A mit egyedül ismernek, az az államhatalomnak brutális használata.

Es ha jól meggondoljuk, még nagyon indokolatlan hízegésben részesítjük a deákpártot. Hisz ha conservativ elv gyanánt fogadhatnók is el a létező választói jogok megszorítását magasabb értelmi és vagyoni qualificatiók kitűzése által, ki mondhatná az új választási javaslatról, hogy ez elv volna alapirányzata? A deákpárt javaslatát tisztán a pártérdek sugallatai szerint magasabbra tűzi a qualificatiót, hol már a szükségelt mértékben megvan, mert az ellenzéknek szolgálhat javára, ellenben hajlandó a képesítettéget még leebb szállítani, hol amugy is alsó fokánál fogva rendszerint a deákpártnak kedvez. Ki mondhatná, hogy a deákpárt az oly választókat rekesztene ki a joggyakorlatból, kik a vesztegetés és itatás áldozatai szoktak lenni? Ellenkezőleg a deákpárt olyanoktól vonná meg a jogot, kik sem vesztegetés, sem itatás által meg nem közelíthetők. A javaslatra a merő pártérdek nyomta rá a bélyeget, nem az az ideális pártérdek, mely feltevésben és szándékban azonosítja magát a haza érdekével, hanem az a pártérdek, mely csak a tiszta egyéni érdekek complexuma.

—Z—

Trefort miniszter urnak megvolt ugyan a számdék a lemondani, de ebbeli szándékától elállott s így marad továbbra is kultusminiszter.

A temesvár-orsovai vasut ügye — a mint a jelek mutatkoznak — kellemetlen napokat fog szerezni a kormánynak. A pénzügyi bizottság megállapodásait, melyek pedig kabinet-kérdést fognak képezni, a Tiszapárt nem fogadja el, nem fogadja el a közjogi ellenzék sem és mint halljuk lesznek a jobboldalon is, kik elfogadásához nem járulhatnak.

Budapest, július 7.

A képviselőház ma befejezte a választási javaslat tárgyalását. 230 szóval 49 szavazat ellenében elfogadott általánosságban részletes tárgyalás alapjául.

Az általános vita ugyanazon három szónokkal lelte befejezését, kik azt megindították. Szeniczey, Szapáry és Mocsáry Lajos.

Mocsáry beszédének, melyet nagy figyelemmel hallgatott az egész ház, legszebb részét azon két támadás képezte, melyet Szapáry belügyminiszter és Tisza Kálmán ellen intézett.

Kitűnően sikerült Mocsárynak Szapáry belügyminisztert neveltségessé tenni azon nagy hangon tolmácsolott megbotránkozásáért, mit a képviselőházban már százszor elmondott nézetek hallására tegnap kifejezni sietett — bámulatos naivsággal — másrészt visszautasítani őt ama dorgáló szereplésében, mit illetéktelenül egyik másik képviselő irányában magának megengedett.

Tisza Kálmán ellen intézett szavai igen élesek voltak, de teljesen megérdemlette azokat Tisza Kálmán, kinek illetlen modorát melylyel újabb időben képviselőtársai ellenében él, sem megengedhetőnek nem tartjuk, sem eltűnni kedvünk nincs.

A bécsi „Tagespresse“ szerint a császár elnöklete alatt a hadsereg legfőbb egyéneinek részvevése mellett értekezlet fog tartatni a napokban azon hadi reformok életbeültetése tárgyában, melyeket Koller és John hoztak javaslatba. — A „P. L.“ szerint az illetők által felállított új reform-programm a következő: 1. A hadsereg

szellemének emelése, igazságosabb előléptetési szabályzat és a vadász- és a gyalog csapatoknál az előléptetés-pangásának megszüntetése. 2. A katonai képzőintézetek reformja azon elv szerint, hogy a humanitárius tanulmányok a polgári iskolákra bizassanak, a szakintézetekben ellenben a főszly a tisztán katonai tárgyakra fektetessék. A csapatoknál létesített „előkészítő iskolák“ a „hadapródiskolák“-kal egyesíttetnek. — 3. A vezérkar elkülönítése a csapatoktól. 4. A nyugdíjazási törvényjavaslatnak a tisztakar méltányos kívánalmait kielégítő módosítása. 5. Szigorubb fegyelem. — 6. Az elszállásolási és a laktanyaügy szabályozása, nevezetesen a monarchia keleti felében.

A képviselőház valamennyi osztálya f. hó 8 napján délután 5 órakor, a IX. osztály ellenben 6 órakor az országgyűlésben ülést tart. Tárnya: a vasuti tvjavaslatok és a méter mérték behozatalánál szükséges póthitel.

Tisza Kálmán kormányképessége november 7-ke óta naponta fejlődik, de a legnagyobb ugrást a múlt vasárnap zsidóvitának köszönheti, mint a melyen Trefort Ágost miniszterrel karöltve tett javaslata fényesen megbukván, most már hir szerint a kormány és Deákpárt abban állapodtak volna meg, hogy jövőre minden javaslatot előre a kormány Tisza Kálmánnal közölni fog, ez által remélvén a pártközösséget minden esélyek között aként biztosíthatni, hogy a balpárt is jól lakják, a kormány is megmaradjon. Szép kilátások!

Lapunk tegnapi számában több sajtóhibát kell helyreigazítanunk. Az első oldal második hasábján az áll, miszerint Ráth megígerte Mezőssynek, hogy 12.000 ftra rugó kiadásait visszafizeti. Itt az összeg téves. A 12.000 firt helyett 1200 firt olvasandó. — Országgyűlési tudósításunkban Kállay Ödön beszédében ezen szavak: Vannak karaiták Brünben így olvasandók: Vannak karaiták Krimben. Továbbá ugyanott ezen szavak: „itt magában a tetben“ ez olvasandó: itt magában Pesten.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése július hó 7-én.

Elnökök: Perczel Béla. — **Jegyzők:** Wächter, Mihályi, Beöthy és Huszár. — **A kormány** részéről jelen vannak: Bittó, Ghyecy, Szapáry, Pauler és Szende miniszterek.

A múlt ülés jkönyvének hitelesítése után elnök bemutatja Ujvidék város kérvényét az ügyviteli nyelvre vonatkozó belügyéri rendelet megsemmisítése iránt. — **Vargits J.** Temesvár városét a temesvár-orsovai vasut tárgyában.

Huszár Imre a nagy-kikinda-zimonyi vonal kiépítése iránt beadott hat javaslatát jövő szombatra kéri napirendre tüzetni. — **Szapáry gr.** belügyér felszólalására a ház a határozati javaslatot nem kívánja tárgyalni.

Éber Nándor a ház szellőztetése érdekében szól fel s utasíttatni kéri a háznagyot, hogy a szünidők alatt szakemberek tanácsa szerint tegyen kellő intézkedéseket. — A ház utasítja a háznagyot.

Napirenden van a választási tjavaslat folytat. Általános tárgyalása.

Kiss János azt hiszi, hogy a közös ügyek vagy bármí mással szemben szabadon mondhatja ki véleményét, mint tegnap Csanády és az adott mentelmi joggal bír. Ő azt hiszi hogy e választási törvényjavaslat — daczára a központi előadó és belügyminiszter állításainak, valóságos jogcsontítás. Még nagyobb képtelenség, hogy ez adóbehajtási törvény is legyen egyszerűsége. az általános szavazat barátja, mert szerinte a ki véradót fizet, jogának is kell lenni, hogy a törvényhozásba befolyjon. Akkor szerinte nem lesz gyűlölet az osztályok között; így a virilisták és a pénzarisztocrazia nem segítnek a hazán. Így két osztály van felállítva: virilismus és proletariatus. Ő azt hitte, hogy az unio már valóban meg van s mégis e törvényben Erdélyre más censust vetnek, mint Magyarországra. A 76. §. ellen is felszólal, mely csak a nyilvános szavazást engedi meg. Szerinte csak a községenkénti titkos szavazás az, mely a corruptiontól megmenti az országot. Kikel a 97—99. §§-ok ellen is, melyek valóságos ostromállapotot idéznek elő. — Pártolja Mocsáry hat. javaslatát.

Maximovics Miklós nem fogadja el a törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául. A mi a nemzetiségeket illeti, azok nem követelnek semmi olyast, a mi az állam eszméjével ellentétben állana; különben maga a belügyminiszter tett a házban államellenes nyilatkozatot, midőn a haza polgárait egy nemzetre és nemzetiségekre osztotta.

Lázár Ádám teljesen magáévá teszi azon indokokat, melyeket Mocsáry L., Helfy Ignác és Simonyi Ernő beszédeikben kifejtettek, s pártolja Mocsáry hat. javaslatát, s a nemzetiségi törekvésekre nézve általában kijelenti, hogy az államot a nemzetiségi politikával ellentétbe állítani nem lehet, mely által csak az államegység veszélyeztetnék,

— mert míg Magyarország, mint pártunk hite és meggyőződése szerint, egy önállóságra és függetlenségre hivatott állam fenáll, minden nemzet és fajkülönbség nélkül kötelesek összes polgárai egy ily jogállam fentartására és szilárdítására tömörülni, kik ne feledjék el, hogy Magyarország, mint egy erkölcsi, szellemi, politikai és anyagi fölényvel bíró állam közben áll, melynek alkotmányos intézményei előtt meghajolni tartoznak.

R e m e t e G. Simonyi Ernővel azt tartja, hogy az 1848-ki V. czikk teljesen megfelel a czélnak a képviselői választásokat illetően, ha e törvény becsületes lelkiismeretességgel megtartatik, mindamellett elfogadja a tjavaslatot a részletes vita alapján.

Határozottan tagadja Csanádyval szemben, hogy Tisza Kálmán a nemzetiségek ellen kelt volna ki, minthogy Tisza csupán csak a nemzetiségi igazgatók ellen tett támadást, továbbá ugyancsak Csanády azon megjegyzésére, hogy azokkal, kik a közönséges alapon kormányt vállalni hajlandók, kezét fogni nem fog soha, — oda nyilatkozik, hogy ő a politikai szigorú következetesség elvét egészen helyesnek és gyakorlatilag érvényesíthetőnek nem tartja, a körülmények okvetlenül tekintetbe veendőek, különben furcsának találja, hogy Csanády kosarat ad valakinek, a ki hajlamaért távolról sem esengett, s kezét megkérni eszé ágában sem volt.

S z e n i c z e y Ö. egyedül a beadott hat. javaslatokra kíván reflectálni. Mocsáry és Irányi hat. javaslatát egyenlően az általános szavazati jogon alapulván, ő e jogot el nem fogadhatja, minthogy Magyarország ez idő szerint sem az anyagi, sem a politikai érettség megfelelő fokán nem áll. A titkos szavazást szintén nem fogadja el, mert felsorolt előnyeit el nem ismerheti, ellenkezőleg meg van győződve, hogy az a közérkölciséget nagyban aláássa. — Polih módosítására megjegyzi, hogy midőn a javaslat az ország különböző vidékeiről szól, bizonyosan kiterjeszkedik a határvidékekre is és így e módosítás felesleges. Lázár Á. módosítványát szintén nem fogadhatja el. Volna még számos észrevétele a tjavaslat ellen felhozott ellenérvekre, ezekre azonban a részletes vita alkalmával fog reflectálni.

S z a p á r y Gy. gr. belügyér a tjavaslat ellen felhozott érvekre válaszolván az egyenlő lélekszámmal bíró választó kerületeket el nem fogadhatja, mert méltányosnak nem tartja, hogy a tisztán földművesekből álló kerületek egyenlőké tételesen a vagyonosabb és intelligensebb elemekből álló kerületekkel s ugyanannyi képviselőt küldjenek mint ezek. Babesnek megjegyzi, hogy azon okokat, melyeket a nemzetiségi elégedetlenség torzításul tegnap felsorolt, alaposnak és valóknak el nem ismeri. Majd Simonyi Ernő és Gull beszédeire tesz megjegyzéseket. A honosítási törvény benyújtását legközelebb kötelességének ismeri, kéri azonban a házat, ne kösse a jelen tjavaslat elfogadását a honosítási törvényhez. — Kéri a tjavaslat elfogadását a részletes tárgyalás alapján.

M o c s á r y L. a j o s: T. ház! Élve azon joggal, melyet a házszabályok nekem, mint egy indítványnak beadója részére biztosítanak, legelőször is legyen szabad néhány észrevételet tennem azon dorgáló beszédre, melyet tegnap a belügyminiszter ur e házból az ülés végével elmondani méltóztatott.

Azt hiszem t. ház, egy általában nem vétek azon tisztelet ellen, melylyel a ház elnöke irányában tartozom, ha ma utólagosan egész objectivitással kifejezem abbéli meggyőződésemet, hogy azon két rendbéli rendreutasítás, melyet a ház t. elnöke Csanády és Babes képviselőtársaim bizonyos kijelentései ellen irányzott, nem volt szükséges. De azt hiszem, hogy nem csak hogy nem volt szükséges, hanem egyenesen helytelen volt, hogy az igen tisztelt miniszter ur, mint a háznak egyik tagja méltóztatott magának azon jogot, azon szerepet tulajdonítani, hogy itt a képviselők nyilatkozatai ellenében megrovásokat és roszlátokat jelentsen ki. (Elénk helyeslés a baloldalon.)

A belügyminiszter ur nem vette figyelembe Széchenyi István azon egyik kedvencz mondasát, ne cseréljük fel a szerepeket. Én azt hiszem, hogy inkább mi vagyunk arra hivatva, hogy mi itéljünk a miniszternek tettei és eljárása fölött. (Ugy van! balfelől.) Ez inkább a mi feladatunk, illetőleg hatalmunkban is áll, ha a szükség úgy hozza magával: vād alá helyezhetjük és kiadjuk őket az illető törvényes bíróságnak. (Helyeslés a baloldalon.) E szerint én minden tiszteletem mellett, melylyel én általában kormány férfaik magas állása, valamint személyisége iránt viseltetem, kénytelen vagyok ez alkalommal az alkotmányosság szemle fentartásának érdekében itt e házból arra kérni a t. belügyminiszter urat, méltóztatásuk ezt jövőre kellő figyelemmel tartani. (Helyeslés a baloldalon.)

Belügyminiszter ur még az ellen is felszólt, hogy itt a képviselő urak közt valaki azt mondta, hogy Magyarország keletfelé gravitál. Azt mondta erre: Magyarország nem gravitál sehová. Én azt hiszem ép úgy, mint az égi testeket nem lehet megakadályozni, hogy sulyoknál fogva valahová gravitáljanak, ép oly természetes, hogy a politikai testek, az országok is politikai tekintetben egy vagy más oldalra gravitáljanak. (Helyeslés a baloldalon.) Egyébiránt mondom ily nézetek nyilvánítása ellen nekem nincesen kifogásom, sőt ebben a nagy melegségben némileg kedvderítőleg is hathat, ha az ember hallja az ilyen loyaltási tulbuzgalom efféle nyilvánítását.

Hanem már az ellen mint a nemzetgyűlés egyik tagjának, nekem kell megbotránkozást kifejeznem, hogy a t. miniszter ur a törvény ellen elkövetett merényletéről szólott. (Csanády Sándor közbeszólt: Ugy van! Nagy derültél.) Midőn itt egy képviselő felemlített oly nézeteket, melyekről világszerte a verebek is csiripelnek a háztetőkön. Azt hiszem azon nézetek, melyeket Csanády és Babes képviselő urak nyilvánítottak, nem is egyebek mint afféle nézetek a conjecturalt politikának. (Ugy van! balfelől.)

E felől szintiben beszélnek a reichsrathban, beszélnek róla a journalistikában, mindenütt, a monarchiában létező minden nyelven (Helyeslés balról.); nem foghatom meg, mikép lehetne ez crimen laesae majestatis, ha mi

beszélünk róla és bátor vagyok figyelmeztetni a t. miniszter urat, hogy magában ebben a házból is, a mult országgyűlésen, a háznak egyik tagja, ki most a felsőházban ül és kinek jelen nem létét nagyon sajnáljuk, a háznak nagy és osztatlan tetszése közt, ugyanazon nézeteket nyilvánította, meglehet más modorban, de hogy azoknak hordereje ugyanaz volt, azt kétségbe vonni nem lehet. (Helyeslés balfelől.)

Kénytelen vagyok megütözésemet nyilvánítani a fellett is, hogy az igen t. belügyminiszter ur tegnap az immunitásról oly modorban beszélt, mintha csak azt akarta volna mondani: köszönjétek, hogy van immunitás, mert majd megtanítanak benneteket! (Ugy van! a baloldalon.) Bátor vagyok arra figyelmeztetni a belügyminiszter urat, hogy még nem lépett életbe az a 71 §, de ha életbe lépne is a képviselőjelöltekre, még nincs indítványozva itt a házból megválasztott képviselők irányában. Meglehet, hogy azon hangulatnál fogva, melyben tegnap láttam a belügyminiszter urat, hajlandó lesz talán később egy ilyen §-t behozni és meglehet, a háznak hangulata olyan lesz, hogy hajlandó lesz azt is elfogadni, és a t. központi bizottság talán rá is fog lícitálni, ép úgy mint a választási törvényjavaslatnál, hanem még jelenleg nincs meg s addig méltóztatásuk megengedni, hogy gyakorolhassuk teljes mértékben a szólási szabadságot, mely nélkül alkotmányos parlamenti tárgyalás nem is képzelhető. (Igaz!) Nem találok helyesnek, t. ház, hogy ily alkalmakból azután per tangente nyilatkozatok történtek a legfontosabb közjogi kérdésekre nézve, mint pl. tegnap a pragmatica sanctióra nézve, melyek anélkül hogy kellő discussio alá kerüljenek, a ház naplójába belevéjenek, meglehet helyeslés kíséretében, a mely helyeslés tán nem is azt a nyilvánított nézetet, hanem magát a felszólalás modorát illette, miből idővel azután még is veszedelmes praecedens támadhatna.

Azt hiszem, ily fontos közjogi kérdések igen kényes dolgok, melyekre nem lehetünk eléggé féltékenyek azon tekintetből is, hogy incorrect nézetek ne nyilvánítsanak. Én nem tartom correctnek a belügyminiszter által előadott azon nézetet, hogy t. i. a pragmatica sanctió kiemondja az összetartozó országoknak együttes és elválaszthatlan birtoklását; azt monda továbbá, nemcsak a pragmatica sanctió mondotta ki ezen összetartozását a monarchiához tartozó országoknak — nagyon jól tudom, hogy a pragmatica sanctióban benne van, hogy Magyarország koronája ugyanazt illeti, a kit illet az örökös tartományok koronája, de hogy Magyarország Ausztriához tartozék, (Félkiáltások jobb felől.) azt nem mondotta! (Zaj, ellenmondás jobban,) hogy Magyarország a monarchiához tartozó ország, azt kerekem tagadom. (Helyeslés balon.) Ragaszkodom az 1790. 10. t. cz.-nek, mely még nincs eltörölve, azon mondasához: Hungaria est regnum liberum ac independentes. (Helyeslés balon.)

Kötelességemnek tartottam t. ház ezek kijelentését, hogy ily vélemény nyilatkozatnak is legyen nyoma a ház naplójában.

Most már legyen szabad áttérnem arra, hogy megjegyzéseket tehessek azon ellenvetésekre, melyek indítványom ellen felhozattak. Nem kívánok nagy mértékben élni azon joggal, melyet a házszabályok rám nézve biztosítanak; rövid lehetek annyival inkább mivel constalálhatom, hogy az igen t. jobboldal nagyon kis mértékben érdemesítte a benyújtott törvényjavaslatot arra, hogy védelem alá vegye. Kivéve a t. előadó ur és a miniszter urnak előadásait, a melyeknek érdeméből legkisebbet sem akarok szívenni, de a melyek bocsássonak meg — némi obligált szívennetel bírnak. A t. jobboldalról csak Pulszky Agost és Kerkapoly Károly képv. urak szólaltak fel, a törvény védelmezésében és ezek közül is egyik a másira támadt. Ezt nem panaszképen hozom fel t. ház, sőt inkább örvendek ezen jelenségnek, mert csak azon következtetést vonhatom le belőle, hogy a t. jobboldal nem fog talán erősen ragaszkodni ezen törvényjavaslatnak minden részeihez. (De igen!) és talán fog tenni concessioakat azon §-ra nézve, melyek ezen törvényjavaslatban a legsérlemesebbek. Ezért legyen szabad néhány megjegyzést azokra vonatkozólag kockáztatnom. (Halljuk.)

Kerkapoly képviselő ur azt mondotta, hisz nem szükséges ezen törvényjavaslat mellett nagy véderőt kifejejteni, mert hisz nem is új törvényjavaslat az, hanem a 48. törvény rectificatiója. Ha ezzel a t. képv. ur azt akarta mondani, hogy ezen tjavaslat nagy fontossággal nem bír, akkor e tekintetben véleményéhez nem járulhatok. Megczáfolja őt azon tény, hogy hetek óta dolgozik az országgyűlés osztályok és conferentiákban ezen tjavaslat felett és már hatod napja annak, hogy tart az általános tárgyalás. Ezek mindenesetre oly jelenségek, melyek ha egyebet nem, legalább azt mutatják, hogy ez igen nagy fontosságú dolog, tehát érdemes mellette bárkinek is sikra szállni (Ugy van! balon.) Azt is mondotta a t. belügyminiszter ur, hogy ő nem ismerheti el a mi részünkről felemlített azon vádat, hogy ezen törvényjavaslatban jogoknak megszorítása foglaltatik. Nem bocsátkozott a t. belügyminiszter ur azon érvek czáfolatába, melyeket e tekintetben felhozunk, egyébiránt az adatokra hivatkozott, azt mondván, hogy az adatok kétségtelemnek teszik azt, hogy a szavazók száma ezen törvény következtében szaporodni fog. Én már bátor voltam első felszólalásom alkalmával megemlíteni, mennyi sulyt fektethetünk ezen adatokra. A t. belügyminiszter ur méltóztatott énté azt észrevétel tenni, az adatokra vonatkozólag általam mondotakra, hogy csak köszönettel tartozik azért, hogy felvilágosítottam némely körülményeket, melyekre ezen adatok vonatkoznak. Én azt hiszem, hogy e kijelentéssel legkevésbé sem méltóztatott meggyengíteni azon állításomat, hogy helytelen volt a t. miniszter ur által benyújtott egyik kimutatásból vont azon következtetés, hogy a jelen törvény következtében meg fog kettőzteni a szavazók száma, mert kimutattam már akkor, és jelenleg nem akarom ismétlni, hogy éppen ellenkezőleg áll a dolog: meg fog felezettni a szavazók némely cathgoriájának száma.

Kerkapoly képv. ur azt mondta vonatkozólag a 97, 98 és 99. §-okra, melyekről én bátor voltam azt állítani, hogy azok a közjogi ellenzék ellen vannak irányozva, hogy nem az ellenzék, hanem a nemzetiségek ellen vannak irányozva. (Félkiáltások jobb felől: Nem mondotta.) Meglehet, hogy nem értettem jól, hanem megvallom egy értetem, de hogy a belügyminiszter ur azt, első felszólalásában ekként jelentette ki, a mire igen sokan reflectáltak is a nemzetiségi képviselők közül, azt már jól értettem.

S z a p á r y Gy. gr. (közbe szól: Nem mondotam; tessék a naplót megnézni!)

M o c s á r y Lajos. Magam is azt hiszem, hogy nem úgy áll a dolog, hanem abban, hogy itt a házból és azonkívül is, azzal akartak népszerűséget szerezni ezen intézkedésnek, hogy a nemzetiségi agitátorok ellen van intézve, megvallom egy kis ürügyet és finom taticát látok arra, hogy annál könnyebben ényellessék a keserű falat (Helyeslés balfelől) és kijelentem, hogy ha volt is a kormány az azon szándéka, hogy az által a nemzetiségekre gyakoroljon nyomást, egy kis mellékes accidentiát is várt tőle s ez az, hogy egyúttal a közjogi ellenzék is elhallgattassék (Helyeslés balfelől) mert nagyon jól tudja, hogy azok közül, kik nem viseltetnek valami különös szeretettel az 1867-ki alkotmány iránt, a kiket rá lehet vonni azon rájárára, hogy gyűlölséget akarnak költeni az alkotmány iránt, mi is tartozunk; merítsenek abból megnyugvást nemzetiségi képviselőtársaink, hogy nemcsak ellenük, hanem ellenünk is vannak ama §-ok irányozva. (Zaj jobboldalon.)

Az általános szavazat ellen többen méltóztatnak észrevétel tenni; megérintette azt Kerkapoly képviselő ur is, de azt hiszem, ép oly kevéssé sikerült neki megdönteni azon állításomat, hogy az általános szavazati jog egyenlőség, azon alkotmányos axiómának, hogy semmit rólunk nélkülünk, egyenes kifolyása, a mint nem sikerült ezt megdönteni Debreczen város t. képviselőjének sem. A t. képv. ur azt mondta többek közt az általános szavazati jogra vonatkozólag: „ki kell jelentenem, ugymond, hogy én a választási jogosultságot általános, mindenki velé született emberi vagy természeti jognak nem tartom. Minő jog a választási jog? Olyan, a mit nem is lehet máshol, mint államban gyakorolni, tehát ez nem a természeti állapot kifolyása, a melyben nem gyakorolható, hanem az államban élés kifolyása.”

Én azt hiszem t. ház, hogy ezen argumentáció nagyon messze megy, mert ha csak a természeti állapotban az az csak oly állapotban, midőn őseink még az erdőkben barangoltak, lehetett természeti jogokat gyakorolni, akkor az államban nem kellene respectálni semmiféle természeti jogot. A képviselő ur többi argumentumára melyet az általános szavazati jogra vonatkozólag előadott, megfelelő különösen Simonyi Ernő t. barátom; én azokra tovább kiterjeszkedni nem akarok. Még csak Schwarcz Gyula képviselő urnak legyen szabad egyet megjegyeznem.

A t. képviselő ur ugyan is kijelentette most is mint korábban, hogy ellenzi az általános szavazati jogot, és hogy értelmi qualificatiohoz akarja kötni, meg akarja a szavazati jogot adni mindazoknak, kik írni és olvasni tudnak: ennél fogva én azt hiszem, hogy nem vagyunk egymástól nagy távolságra t. barátommal. Ha ő megadja mindazoknak a szavazati jogot, a kik írni és olvasni tudnak, akkor azt hiszem Magyarország összes népességének legalább fele már felruházatik a joggal és ez már nagy előmenetel az általános szavazati jog felé, és a mily mérvben fog előhaladni a közművelődés, nagyon természetesen, azon mérvben fogunk közeledni az általános szavazati jog felé és pedig annál inkább, mennél nagyobb siker fogja koronázni t. barátom buzgó törekvést a közoktatás előmenetel terén, annál inkább fog ő maga arra működni, hogy életbe lépjen az általános szavazati jog.

Ezekben akartam t. ház, megtenni észrevételeimet azokra, a mik határozati javaslatom ellen felhozattak.

Megvallom tán nem is szólaltam volna fel ez alkalommal, hanem azt mondtam volna a t. szónok urnaknak a divatos szólás forma szerint, hogy majd találkoznak Filippinél — a részletes tárgyalásnál; azonban Debreczen város érdemes képviselője oly éles támadást, oly súlyos vádat emelt ellenem és közvetve azon párt ellen, a melyhez tartozni szerencsém van, hogy engedelmet kell kérnem a t. háztól arra, hogy ezt ott igyekezzem megczáfolni és illetőleg utasítsam vissza, a hol a támadás és a vád történt. Bocsánatot kérek, nem én vagyok oka annak, hogy e miatt a ház idejéből néhány perczet elrabolni kénytelen vagyok. (Halljuk!)

Mit mondotam én, a miért a képviselő ur oly élesen megdöntötte az ő váddal illetett? Szólván az erdélyi állapotokról, azt mondotam: „az, hogy az erdélyi állapotoknak megváltoztatása nem foglaltatik be a törvényjavaslatba, hogy tovább is fenmarad azon botrányos állapot, azon különösen az oláh nemzetiségre valóságos reális jogsérelem, mely ottan a választási censusban és a kerületek beosztásában rejlik, egyike azon okoknak, hogy a tárgyalás alatt levő törvényjavaslatot részletes tárgyalás alapján sem fogadhatom el.”

Ez volt az a nagy bűn. Ezen öt-hat szóban foglaltatik mindaz, a mire a t. képv. ur ellenem irányzott súlyos vádját alapította; ez volt az egész, beszédemnek egyéb részleteire — hivatkozom a naplóra — nem vonatkozott. Mit mondotott erre a t. képviselő ur? az azt hiszem még elő emlékezetében van a t. háznak, ismétlni nem szükséges.

Most már erre nézve bátor vagyok csak annyit kérdezni, hogy vajjon lehet-e abban bűnös könnyelműség, hogy ha én constatólok egy kétségtelen meglévő tényt, és hogy ha én ezen ténynek felemlítése által mintegy azt akarom eszközölni, oda, abban az irányban akarok legalább hatni, hogy ezen igazságtalanság, ezen valóságos reális jogsérelem megszüntetessék. Én tökéletesen azon az állásponton állok, a melyen a t. képv. ur a nemzetiségi kérdésre nézve általában; abból, hogy a szerintem a nemzeti-

segek által szenvedett kess, ebből következtetés nem lehet. Hiszen a t. kérvényes beszédében, Philippinél és az utolsó cs nem ugy mondta, de legyen megvédeni a magyar állam támadni merészlik. De ő a támadások, melyeknek kitévé toritsanak el bennünket a a mit az igazság és jog tekintetét nélkül arra, hogy De hogy épen az erdélyi ottani román nemzetiségi állásponton vagyunk, vag tehát aránylag igen rövid nekem adatokkal bebizonyosztam.

1872-ben a t. képviselő adott választási törvény elváltának indoklásában a a választási törvénynek me törvényjavaslat (Olvass) me nyeink leglényesebb hiányosságait, a Magyarország igazságtalan, a Magyarország magasabb census; b) meg nek kerületek helyett határo hagyja azon indokolatlan választási jogosultság felosztású város, mely ép ugy 200,000-nél több lakossal az akkori határozati javaslat akkori választási tjavaslat akarja szüntetni azon igazs osztást, mely Erdélyben a gás a baiközépen.)

Talán azt fogják mon nokról, hanem általánosság b sítást ad a t. képv. urnak, u széde, melyben a következő hogy egy rövid passus abb u volt az egész; 1848-ban intezkedés nem volt helyes.

Juk nézve sujtó hatását, és alább is menthető, ha tek — az erdélyi törvényhozás kotta ezen törvényt — mor viszonyokra, mindenké el semmi olyat ne tegyen, mi tetni engedő küzdelmek ic kikre legelső sorban kellett joggyakorlat, a jogélvezet sérelem azokra, kiken ezen másik résznek pedig ide szabad maga számára o ellenkezik azon jogegyen lőben ő maga is annyit kö a választási törvényhez hozza ról lehetlenségnek tartom, továbbra is érvényben mara

Ha nincs is megneve hogy itt a románokról és a szem, az világos. (Nagy zaj Szavazunk! jobb felől.) T t. képviselő ur az ottani kerü a census. Miért igazságtalan vet el valakin. Kik voltak a követtetett? a románok. (E különbség nélkül!)

Kérem, a tényeket meg tóztatnak közbeszólani, me magyarok is, olyan aránytal a kifosztottak között a román nem lehet; a potiori fit domin

Kitetszik tehát ebből, selőjének álláspontja épen a azonos volt azon álláspontta tetben elfoglalom. (Nem áll!) talán azt fogja mondani a t. mellette oly hangosan nyila Es én megvallom, ezen szó, mondta! Félkiáltások a bal bir, mert habár a dolgok, a y mik akkor voltak, a személyi azóta igen nagy változások t

Hanem már most báto ha ugyanazonos volt a t. pontja az enyémmel, ugyanaz Azt hiszem, a t. képvis lánosságban a beterjesztett t határozati javaslatot is, mely tására vonatkozik. Mi foglalt ban? Az, hogy igazittassana delyi részekben; tehát a t ismeri, hogy az ottani, hogy igazságtalan, helytelen, és bá ják ismétlni, hogy nem a mánok szép szemeiért teszi, n lognak az lesz eredménye, h zájárlásával is kereszttül me és ha annak következtében s szüntetett, hogy a t. képv román polgártársaink, hogy ne színüleg több fog bejönni az ugyanazon állásponton állur is. Hogy történhetett tehát m dül azon incidensből, azon nem 5 szóban, de épen bőven gyűlés alkalmával, midőn a

Melléklet az Egyetértés 80-ik számához.

ségek által szenvedett valóságos jogsérelmeket orvosolni kell, ebből következőket az ellenkező irányban vonni nem lehet. Hiszen a t. képv. ur maga is kijelentette mult-kori fényes beszédében, hogy igen is fogunk találkozni Philipinnél és az utolsó csepp vérünkig fogjuk — ezt ugyan nem úgy mondta, de legyen szabad nekem megfogadni — megvédeni a magyar államiságot azok ellen, kik azt megtámadni merészkül. De ő is kimondotta, hogy azon megtámadások, melyeknek kitéve vagyunk, egy pillanatig se tántorítsanak el bennünket attól, hogy eleget tegyünk annak, a mit az igazság és jogsérelm megszüntetése követel, tekintet nélkül arra, hogy kit illet a jogsérelm orvoslata. De hogy épen az erdélyi állapotok tekintetében épen az ottani román nemzetiségi viszonyaira nézve tökéletesen egy állásponton vagyunk, vagy legalább voltunk 1872-ben, tehát aránylag igen rövid idővel ezelőtt, azt legyen szabad nekem adatokkal bebizonyítani. (Halljuk!)

1872-ben a t. képviselő ur tette meg az akkor beadott választási törvény ellen ellenindítványát, ezen indítványának indokolásában a következők foglaltatnak: miután a választási törvénynek módosításáról és pótlásáról szóló törvényjavaslat (Olvass) meghagyja eddigi választási törvénynek leglényegesebb hiányait, jelesen: a) Erdélyben az igazságtalan, a Magyarországon igen nagy részében levőnél magasabb censust; b) meghagyja ugyanott a képviselőknek kerületet helyett hatóságokéni választását; c) meghagyja azon indokolhatlan anomáliát, a mely Erdélyben a választási jogosultság felosztásában van, lévén 2500 lelket számláló város, mely ép úgy két képviselőt választ, mint más 200,000-nél több lakossal bíró törvényhatóság stb. tehát az akkori határozati javaslatnak, mely szerint elveti az akkori választási javaslatot, első pontja az volt, hogy meghagyja a választási törvénynek az igazságtalan censust és kerületi felosztást, mely Erdélyben a románokra nézve fenáll. (Mozgás a balközépen.)

Talán azt fogják mondani, hogy ez nem volt a románokról, hanem általánosságban mondva; erre nézve felvilágosítást ad a t. képv. urnak, ugyanakkor tartott indokoló beszéde, melyben a következők állanak, engedelmet kérek hogy egy rövid passust abból is felolvashassak: 1848-ban új volt az egész; 1848-ban azok, kiknek irányában ezen intézkedés nem volt helyes, nem érezték még ennek rájuk nézve sújtó hatását, és az 1848-iki törvényhozás legalább is menthető, ha tekintettel az akkori viszonyokra, — az erdélyi törvényhozásról beszéltek most, mert ez alkotta ezen törvényt — mondom ha tekintettel az akkori viszonyokra, mindeken előtt azt tartotta szem előtt, hogy semmi olyat ne tegyen, mi által a már akkor magát sejtetni engedő küzdelmek idejére elfeledtethesse azokat, kikre legelső sorban kellett számítani. De ma már a joggyakorlat, a jogelvezet folytan sokkal érzékenyebb a sérelem azokra, kiknek ezen igazságtalanság történik. A másik résznek pedig ideje volt belátni, hogy nem szabad maga számára oly előjogot követelni, mely ellenkezik azon jogegyenlőségi elvvel, melynek különben ő maga is annyit köszön: s így ha általában ma a választási törvényhez hozzá nyulunk, én legalább részemről lehetetlenségnek tartom, hogy ily nagy igazságtalanság továbbra is érvényben maradjon. (Helyeslés balfelől.)

Ha nincs is megnevezve a román és magyar, de hogy itt a románokról és a magyarokról van szó, azt hiszem, az világos. (Nagy zaj. Ellenmondás a balközépen. Szavazunk! jobb felől.) Tehát igazságtalannak mondta a t. képviselő ur az ottani kerületi beosztást, igazságtalannak a censust. Miért igazságtalan? Azért, mert jogsérelmet követ el valakin. Kik voltak azok, a kiknek a jogsérelm elkövetett? a románok. (Ellenmondások a balközépen felől különbség nélkül.)

Kérem, a tényeket megtagadni nem lehet, hiába méltóztatnak közbeszólani, mert azért, hogy vannak köztük magyarok is, olyan aránytalanul nagyobb számmal vannak a kifosztottak között a románok, hogy azt kétségbe vonni nem lehet; a potiori fit dominatio (Zaj a balközépen.)

Kitetszik tehát ebből, hogy Debreczen város képviselőjének álláspontja épen a felforgó kérdésben tökéletesen azonos volt azon állásponttal, melyet én jelenleg e tekintetben elfoglalom. (Nem áll! a balközépről.) Hanem azért talán azt fogja mondani a t. képviselő ur és azok, a kik mellette oly hangosan nyilatkoznak, hogy az akkor volt. És én megvallom, ezen szó, hogy „akkor volt” (Senkiséim mondta! Felkiáltások a balközépről) nagy jelentőséggel bír, mert habár a dolgok, a viszonyok tökéletesen azok, a mik akkor voltak, a személyi viszonyokban, kétségtelenül azóta igen nagy változások történtek.

Hanem már most bátor leszek arra is mutatni, hogy ha ugyanaznos volt a t. képviselő urnak akkori álláspontja az enyémmel, ugyanaznos most is.

Azt hiszem, a t. képviselő ur valamint pártolja általánosságban a betervezett törvényjavaslatot, pártolja azon határozati javaslatot is, mely az erdélyi kerületek kiigazítására vonatkozik. Mi foglaltatik ezen határozati javaslatban? Az, hogy igaztassanak ki a kerületek, főleg az erdélyi részeken; tehát a tiszt. képviselő ur most is elismeri, hogy az ottani, hogy az erdélyi kerületi beosztás igazságtalan, helytelen, és bár azt fogja mondani s azt fogják ismételni, hogy nem a románok kedvéért, nem a románok szép szeméért teszi, még is kétségtelen, hogy a dolgnak az lesz eredménye, hogy ha a t. képviselő urnak hozzájárulásával is keresztül megyen ezen határozati javaslat és ha annak következtében sok igazságtalanság meg fog szüntettetni, hogy a t. képviselő urnak fogják köszönni román polgártársaink, hogy néhány román képviselővel valószínűleg több fog bejönni az országába. E szerint tehát ugyanazon állásponton állunk ezen kérdésre nézve most is. Hogy történetét tehát még is, hogy csupán, és egyedül azon incidensből, azon 5 szóból, melyhez hasonlóan nem 5 szóban, de épen bőven kifejtettem a mult országgyűlés alkalmával, midőn a választási törvény tárgyalta-

tott; hasonló nézetemet: hogy ezért most oly éles megtámadást intézzen ellenem?

Én nem akarom a t. képviselő urat azzal gyanusítani, hogy ő pl. az Erdélyre vonatkozó határozati javaslatot csak azért pártolja, mert úgy sem lesz belőle semmi, tehát marad az eddigi; de ha ezt sem akarom feltenni, akkor nem tulajdoníthatom az ő ezen incidensből ellenem és ezen párt ellen intézett támadását egyébként, mint annak, hogy a t. képviselő urnak mindenáron alkalom kellett arra, és nem találván helyes alkalmat, üstökénél fogva hurcolta elő ezen teljességgel nem ide tartozó alkalmat (Zaj a balközépen.), hogy engem, s ezen pártot azzal gyanusíthasson, hogy mi a nemzetiségi agitatorokkal czimborálunk. (Zaj.) A mi az ő ellenem intézett támadásának modorát illeti: a t. képviselő ur arról beszélt, hogy én magyar születésű, hogy én magyar ember vagyok, hogy pártomnak ilyen-olyan tagja vagyok. Mindezen magándolgokhoz a tisztelt képv. urnak semmi köze, én velem szemben állok, mint képviselő képviselővel; méltóztatnék megczáfolni érveimet, de az, hogy ő anathematát sújtson képviselő társainak fejére, hogy ő meg akarjon itt valakit mint büntést bélyegezni, hogy eféle silány személyeskedésekkel, gorombásokkal (Nagy zaj. Hát ez nem személyeskedés?) akarja a dolgot elűteni, ez csak azt bizonyítja, hogy a t. képv. urnak vagy nincs fogalma arról, mit hoz magával a parlamentaris illem (Zugás balfelől. Felkiáltások: Látjuk, hogy ő tudja!) vagy ha van fogalma, akkor azt bizonyítja, hogy a t. képv. ur kiváltságot praetendál magának arra, hogy magát a házban a parlamenti illem szabályain túl tegye. (Mozgás. Ugy van! a balon. Felkiáltások a balközépen: Hát ez illem?) Megengedem, hogy a t. képv. urnak nem mindennapi igényei vannak arra, hogy magának még ilyen kiváltságot is szerezzon, a mi eddig úgy látszik a t. tulajdon részéről minden ellentmondás nélkül fogadtatik, miután multikori magaviseletét a t. képv. urnak a t. tulajdon nem csak, hogy megróni nem, de még helyesléssel is méltóztatott fogadni. Nem mindennapi érdemei vannak a t. képviselő urnak a jobboldal irányában; nem akarok azokra kiterjeszkedni, melyeket itt Helyi képviselőtársam igen találóan felemlített, csak arról akarok szólni, mit a jelen választási törvény alkalmával tanusított a t. képviselő ur, ki magára vállalta e törvény javaslat védelmét, midőn a tulajdonról csak igen gyéren védelmezték azt. És így azon különös jelenségnek vagyunk tanui, hogy épen az ellenzék vezére, az ellenzék legszamosabb, tekintélyesebb árnyalatának vezére az, ki védelme alá veszi azon törvényjavaslatot, melynek világos célja az, hogy megsemmisítse az ellenzék. (Élénk derűsleg jobb felől.)

1872-ben nem fogadta el a t. képv. ur tárgyalás alapjául az akkor benyújtott választási törvényjavaslatot. Hogy nem fogadta el, arra okai voltak: először az erdélyi állapotok, másodsor, hogy a javaslat fontartja a földbirtok censust, harmadsor, hogy a javaslat szerkezete zavaros 5-ször; hogy nincsenek elegendő adatok. Ezek voltak a t. képv. ur okai, melyeknél fogva általánosságban nem fogadhatta el, nemcsak de annyira ellenezte azon javaslat elfogadását, hogy képes volt velünk együtt részt venni azon nevezetes erőlködésben, melyet akkor a javaslat ellenében kifejtettünk.

A most szónyegen levő törvényjavaslatban majd nem szőről szóra meg vannak mind azon dolgok, melyek meg voltak akkor. Itt van az, hogy az erdélyi állapot megmagyarázik in statu quo, a census most is földbirtok census, mert a 1/4 rész telek maradt meg és az ahhoz hasonlóan megadóztatott birtok. Továbbá azt hiszem erre is ki lehet mondani, hogy a kisbirtokosok és kézművesek censusa a jelenlegi törvényjavaslat által szintén felemeltetik s így ez is nagy mérvű jogfosztást tartalmaz. Továbbá a zavaros szerkezet is meglehetősen mérvben megvan. A mi pedig az adatokat illeti, azokra nézve bátor voltam arra utalni, hogy azok nem csak ki nem elégítők, hanem alkalmasak arra, a dolgot még benyolódottabbá tenni.

De ezen felül vannak még benne olyan dolgok is, a melyek, — ha nem is volnának benne, mind azok melyek a multkor benne voltak — maguk bőven elegendők arra, hogy a törvényjavaslat az általános tárgyalás alapjául el ne fogadtassék. Nem akarok részletekbe bozsátkozni, mert hiszen azok elég bőven kifejtettek a vita alkalmával. S mindezek ellenében mire hivatkozik a t. képviselő ur annak igazolására, hogy most még is elfogadjon ezen javaslatot a tárgyalás alapjául. Hivatkozik az állandó névjegyzékre és hivatkozik arra, hogy a curia fog bíraskodni a választási jogra nézve. Hiszen bozsánotok kérek a Tóth Vilmos féle javaslatban is megvolt az állandó jegyzék csak úgy mint most, a mi pedig a curia bíraskodását illeti, az is megvolt a választási jogra nézve.

Az egyedüli előnye a mostani javaslatnak az előbbivel szemben az, hogy a verificatiót a curia fogja intézni, ha fogja, mert már is van a javaslatban téve egy intézkedés, mely ennek életbeléptetését boldogabb időre hagyja. Kommt Zeit, kommt Rath. Ki tudja, miként fog az életbe lépni. És ezen törvényre mondja most a t. képviselő ur, hogy azt igenis elfogadjon az általános tárgyalás alapjául és nemcsak, hogy ezt mondja rá, de annyira meggyűzőségeiben, hogy ezért köszönetet szavaz a jobboldalnak. mert elismeri azt, hogy nem pártérdek vezette a jobboldalt készítésénél, hanem igen is el kell ismernie, hogy az állandó névjegyzékkel és a curia bíraskodása által bebizonyította, hogy saját pártérdekét alárendeli a haza érdekének. (Felkiáltások jobbról: Abban igaza van!) az ilyen ellenzéki magatartás azt hiszem, olyan, a mely pártatlan eddig a parlamentarisimus történetében. Én a t. képv. urral ezen ténre menni képes nem vagyok, és miután nem láttam a tulajdon részéről egyáltalán megczáfolva azon indokokat, melyeket én az előttünk fekvő t. javaslat ellen első beszédben felhoztam, ragaszkodom az első alkalommal kifejtett nézetemhez és bátor vagyok határozati javaslatot-

mat a t. háznak elfogadásra ajánlani. (Helyeslés a baloldalon.)

Tiszta K. szavai határozott félremagyarázása ellen szólal fel. Megjegyzji, hogy Mocsary minden erőfeszítése mellett sem tudta bebizonyítani 1872-ki hat. javaslatából, hogy ő a censust nemzetiségi szempontból támogatta volna. Egyebekre nem kíván reflectálni s feleletét más alkalomra tartja fen. — Gull kijelenti, hogy a belügy-miniszter az ő tegnapi szavait félreértette. — Schwarcz Gy. ismételve ajánlja a honosítási javaslat betervezésére iránti hat. javaslatát. Majd a függetlenségi párt szónokai ellen fordul, kik, ugymond, a csalatkozhatatlanság hangján, mint megannyi hindu bramínok szólnak az általános szabazati jog mellett s felhívja e pártot, szeresse jobban a hazát, mint azon korteszesszököket, melyeknek megteremtése mellett küzd.

Ezzel az általános vita befejeztetve n. felolvastatnak a beadott hat. javaslatok és módosítványok. Ezután felteszi a kérdést, elfogadjá-e a ház a beadott választási javaslatot általánosságban a részletes vita alapjául? — A függetlenségi párt 20 tagja kérésére névszerinti szavazás rendeltetik el, mely szerint 410 igazolt képviselő közül „i g e n”-nel szavazott 230 „n e m”-mel 49 képviselő, távol volt 141. — E szerint Irányi, Mocsary és Tarnóczy ide vonatkozó hat. javaslatai elesnek. — A kö z p. b i z o t t s á g h a t á r o z a t i j a v a s l a t á t a ház többsége elfogadván, Polith és Lázár Á. módosításai elesnek. Végül Schwarcz Gy. hat. javaslatát a honosítási törvény tárgyában a ház 107 szavazattal 92 ellenében elfogadta.

Szell K. az egyesült pénz- és vasuti bizottságok jelentését adja be a soprony-ebenfurti vasut engedélyezésére vonatkozó javaslat módosítása tárgyában.

Előnk kijelenti, hogy a ház határozatához képest — az általános vita be lévén fejezve — az ülések d. á. 2 óráig fognak tartatni. Holnap megkezdetik a vál. t. javaslat részletes tárgyalása, esti 5 órakor pedig az osztályok ülnek össze.

Ülés vége 2 órakor.

Simonyi Ernő beszéde

— a képv. ház jul. 6-i ülésén. —

(Vége.)

Nem szólok részletesen a 97. 98. 99. §§-okhoz, hanem csak azt mondom, hogy azok választási törvénybe egyáltalán nem tartoznak. Én nem vonom kétségbe azt, hogy azok bűnök, melyek ott elősoroltatnak — legalább némelyek azok. — Azon hires gyűlöltre való igazatást azonban önök a napoleonidáktól vették át. Tudjuk, hogy ott mire vezetett az; ha önök oda akarják vezetni Magyarországot is: menjenek csak bátran tovább az utánzásban. Én — mondom — nem vonom kétségbe, azok bűnök, melyek ott elősoroltatnak; de ha azok a fenálló törvények szerint nem büntethetők, akkor alkossanak törvényt, a mely által büntethetők legyenek, de ennek a választási törvényekhez semmi köze nincs. Mert a mi bünesset, az mindig az marad, és nem csak a választási eset alkalmával lesz az az ugyanazon törvény szerint kell megítélni. — Ha van valami körülmény, a mely enyhítő körülménynek tekinthető, ez az, hogy az illető a választás nevében a pártszervezetétől elragadtatva talán, tovább ment mint különben csendes józan észszel ment volna; ezt tehát inkább enyhítő körülményül kell felhozni, a bünt pedig a köztörvény szerint kell büntetni, de a választási törvényben ez iránt intézkedésnek helye nincs.

Azt mondják e törvényjavaslatról még ellenzői is, hogy vannak jó oldalai; ilyenek az állandó választó lajstromok. Én kétségkívül kívánom az állandó összeírást, de azon módot nem fogadom el, mely a törvényjavaslatban ajánlatatik. Hiszen ez oly complicalt, költséges gépezet, oly fárasztó, hosszan tartó eljárás, hogy azt minden évben ismételni valóságos csapás lenne. Méltóztatnék csak elgondolni azt, hogy 450 küldöttség járja be minden évben az ország községeit. Mennyi idő és pénz-pazarlás ez! Vagy azt hiszik talán, hogy ezt az emberek ingyen fogják elvégezni? Egyszer kétszer megteszik, de ha azt kívánják, hogy hosszabb időre tegye azt, már akkor gondolkodni kezdnek, mert hogy oly időben, mikor a mezei gazdának más dolga van, 14 napig községről-községre járjon a választó lajstromok elkészítése és kijavítása végett: ez oly kívánat, a mit ingyen senkitől sem lehet várni.

Önök, a kik annyi mindenfélét utánoztak már annyi idegen codexből, miért nem küldtek ki valakit, a ki tanulmányozza, hogy tartatnak fen az állandó lajstromok más országokban? Ezt igen egyszerű eljárással el lehetne érni: egy közigazgatási tisztviselő elvégezhetné ezt a községelöljáróságokkal egyetemben. Bizzák meg pl. a szolgabírókat a községi előjárósággal, hogy járja be a községeket, vizsgálja meg a választási lajstromokat, nem minden évben egyszer, hanem akkor, mikor szükség. Ha pl. valaki meghal, az anyakönyvvezető bejelenti a szolgabírónak, hogy meghalt valaki, ki kell törölni nevét a választási lajstromból; ha pedig valaki örökösödés, jószágserzés, doctor diploma által, vagy valami más uton választó jogot szerez: magát bejelenteni az illető szolgabíróknál, kimutatja jogát és ha bizonyítványai elégségesek, beírja őt a választó lajstrommába; ha pedig nem elegendők, elutasítja és akkor fennmarad az appellata; de ezen appellata nem a központi választmányhoz kell hogy adassék. Mire való legyen ez? hiszen utólag a kir. kuria fog itélni felette, miért ne engedtessek meg tehát a folyamodás egyenesen a kuriához? mire való ezen második bíróság? Én az első bírót nem kívánom a felelősség alól feloldatni azért, mert tudjuk, hogy ez oly foglalkozás, melynél igen sokszor a pártszervelet uralkodik, és mikor valaki hivatalból jár el, szeretek e pártszerveletre fojtólag hatni, hogy az lehetőleg csillapuljon.

Azt mondanám tehát, hogy ha az összeíró bizottmányok daczára valakit be nem irt és a Curia azt találja, hogy az elutasítás világos bizonyítékok mellőzésével történt, ma-

rasztaltassék el az illető a perköltségben, sőt ha szükséges volna, bíróságban is. Én azonban megelégedem egyelőre azzal, ha a perköltségben marasztalnék el és ha a nagyon is pártoskodó szolgabíró egynehányszor elmarasztaltatnék, bizonyosan el fog menni a kedve a pártoskodástól. Más módon fog ugyan még akkor is pártoskodni, de így legalább nem De ha önök a szolgabíró és curia közé a nem kevésbé a pártszelleműt uralt központi bizottságot teszik és ez helyben hagyja a szolgabíró eljárását, nehéztől büntetni, mert már a 2-ik forum is helyeselte felfüggesztését és akkor könnyebb már azt mondani, hogy a dolog nem volt világos, mert különben két forum nem itélt volna egyformán. Pedig tudjuk, hogy nem az ügyigazság, hanem a pártzsenvedély szokott ott dönteni és éppen ennek kiküszöbölését kívánom, hogy a kik az összeírászt csinálják, felelőssékké tétessenek akkor, midőn világos, hogy pártzsenvedélyből jártak el.

Én a választások érvényessége feletti ítélet hozatalt szintén a curiára bízom, de nem helyeslem azt, hogy az eljárásra nézve külön törvényt akarnak alkotni, mely azt szabályozni fogja. Nem helyeslem, hogy e tárgyban külön törvényt alkottassék, mert a képviselőház tagjainak verificációját kizárólag a képviselőház jogának tartom és abba a törvényhozás másik factorá: ak sem engednék befolyást. Ha a képviselőház ezen jogot átruházni kívánja a curiára, ezt igen is teheti, de erre aztán a főrendiháznak nézetem szerint befolyása nincs és befolyást nem is kell engedni. Ezt tehát külön törvényt által nem kívánom szabályozni, de egyszersmind szabályrendelet által sem. Mi a kérdés itt? Itt van a választási törvény, mely megmondja, hogy miként kell törvényesen választani képviselőt. Ott a bíró, ki hivatta van megmondani, hogy a képviselő törvényesen van-e választva vagy nem. Micsoda utasítást, micsoda szabályrendeletet kívánok tehát önök még kiadni a bíró ismeri a törvényt, ismeri a tanu vallomások vagy az okmányok alapján a választás lefolyását, mi szükség van tehát még a külön utasításra? Hogy reggel vagy délután vegyék-e fel a dolgot, hogy hárman vagy öten ítéljenek-e felette? Ezt bizzuk a bíróságra, mely úgy fog eljárni, mint eljár más ügyekben.

Minden külön szabályozás csak az igazságszolgáltatás gyengítésére és kijátszására szolgálhat, de felvilágosításra és könnyítésre nem.

Én t. ház! A magam részéről az általános szavazati jognak vagyok barátja és pártolója. Azok közül, a mik ellene felhozattak a házban, én semmit sem hallottam, a mi engem e részben legkevésbé is megindított volna, az általános szavazati jogra nézve táplált meggyőződésomban. Tisza Kálmán képviselő ur több észrevételeket tett és talán valamennyi között e házban a leghatalmasabban ostromolta az általános szavazati jogot. Azt mondta, felelő Mocsáry Lajos t. barátomnak, hogy ő nem ismeri el a választói jogot veleszületett emberi jognak vagyis természeti jognak. Miért? Mert ez csak államban gyakorolható. Sofiszmának jó; igaz, hogy midőn az ember nem a socialis életben, hanem külön, magában barangolva az erdők vadonjaiban él, ott választásról szó sem lehet.

Hanem ezen választási jog az államalakulás nélkülözhetlen első feltétele. Nem lehet képzelnünk embert, hogy szabad akaratból — mert itt csak szabad alakulás érhető, az embert valaki erőszakkal kényszerítheti valamire, az azután elfogad bármily feltételt — hanem szabad akaratból nem képzeltető az, hogy valaki társadalmat alakított volna úgy, hogy megfoszsa magát a társadalomban valamely jogtól és átruházza azt egy másikra; minden ember megkívánja a természeti viszonyoknál fogva, hogy az általa alakult társadalomban éppen a jogot gyakorolja, mint a társadalomnak többi tagja. Hiszen éppen az ezen jog-egyenlőségről való meggyőződés volt indok arra, hogy államalakult. Éppen azért menekültek az emberek társadalomba, államba, éppen az volt a célja az államalakulásnak, hogy minden ember a jogegyenlőséget élvezze, hogy minden ember ezen jogot azon mértékben gyakorolja, mint az államnak többi tagja. Ez tehát nem a vadonban élő magános embernek, hanem a társadalmat alakító embernek joga. Azután az államban lét alkalmával visszaélés és erőszak igen is megfosztott igen sok embert e jogtól; azért keletkeztek azután a kisebb-nagyobb szabadsággal megosztott alkotmányok, következtek a mindenki nélkül uralkodó önkényes hatalmak. Azóta nem csak mi magyarok, hanem a többi népek is már századokon át azon küzdelmet vívjuk Európaszerte, hogy az idők hosszúsága által elosztott jog egyenlőségét visszaszerezzük; az önök a mi alkotmányos törekvésünk, alkotmányos működésünk célját hiúsítják meg akkor, midőn a reactio terére lépnek és a helyett, hogy előre haladnának, hátra felé lépve oda akarják kényszeríteni az embereket, hogy újra kezdjék küzdelmüket.

Ha tehát Tisza Kálmán képviselő ur azt mondja, hogy az általános szavazati jog nem természeti, veleszületett joga az államban élő embernek, abban igaza van, hanem az embernek mint embernek az igenis veleszületett joga, és az államalakulásnak első és nélkülözhetlen feltétele.

Felhozta Tisza Kálmán képviselő ur azt is — és felhozták azt többen is, ezzel egyáltalán a nagyon szeretnek puskázni, — hogy mit mivel az általános szavazati jog Franciaországban.

Én nem fogom azt vitatni, hogy mennyire lehet az általános szavazati jogot vádolni azon csapások miatt, melyek Franciaországot érték; hanem ha be volna is bizonyítva az, hogy nagyrésztben az általános szavazati jog volt oka: kérdem valjon jobbra vezetette-e Franciaországot a census? hiszen nagyon megszorított census volt Franciaországban, midőn 1830-ban a Tuillériák trónját porrá égették a Bastille terén! 1848-ban, midőn ezen trónt ismét szétzúzták, igen szűk korlátok közé szorított census volt, hiszen éppen azon censusnak csak egy csekélységgel való megtagítása okozta a forradalmat. Tehát ha az általános szavazati jog okozott volna is valami bajt, hát a census,

elhárítja ezen bajt? Ugyanazon szépséges census mellett önök 7 éves kormányzása alatt hová jutottunk? Nincs nálunk általános szavazati jog, és valjon dicsekedhetnek-e önök azon állapottal, melyet nálunk ezen censusnak alatta értünk el, melyet önök fentartani és állításuk szerint csak magyarázni akarnak? Tehát hol van itt az argumentum?

Azt mondja még Tisza Kálmán képviselő ur, hogy az általános szavazati mellett az lehetséges volt; hát a census mellett nem volt lehetséges? nem éppen azt mutatja-e a census, hogy azon országokban, hol census mellett vannak a választások, a forradalmak éppen oly szomorú véget érnek, mint olyan országokban, ahol általános szavazati van? Nem a census, sem az általános szavazati volt ennek oka sem Franciaországban, sem nálunk, hanem oka volt nálunk is oka volt ott is a közérköstelenség. (Helyeslés szélső bal-felől) Tisza Kálmán t. képviselő ur szemére hányta mintegy az általános szavazati, hogy Napoleon választotta meg, és azt mindenesetre fentartotta. Igaz, hogy azt most könnyű mondani és szemrehányást Sedán után, de méltó-tassék megfontolni azt, hogy azon Napoleon 16—17 évig dicsőségesen kormányozta Franciaországot; nem mondom, hogy a szabadságot túlságosan érezte volna Franciaország, hanem dicsőség volt elég, pedig hát sajnos, de úgy van, hogy a francia nemzet a „gloiret“ szereti talán még inkább, mint a szabadságot; ezen dicsőség után vágyott; pedig méltó-tassanak megengedni, hogy azon Napoleon általában mondhatni, egész Európában rettegett fejedelm volt, és ez Franciaországot nagy részét kielégítette jobban, mintha bármilyen szabadságot adott volna. Én tehát nem vádem ezen részét a francia jellemnek, hanem úgy van a dolog, és azért nem az általános szavazati a felelős, hanem a nemzet jellege, és — mondom — nem úgy kell tekinteni, hogy az általános szavazati a Sedán utáni Napoleont tartotta a trónon, hanem azon Napoleont, a ki a francia nemzetet dicsővé tette, és befolyását Európaszerte érvényesítette. Egyébiránt Tisza Kálmán t. képviselő ur azt mondja, hogy ő elismeri, hogy az általános szavazati jog magában elvben nem tartalmaz valami rosszat, hanem ma, a mi viszonyaink között még sem kívánja behozni.

Ez volt a reactioának mindig argumentuma: még a nép erre nem érejt. Ezt már rég megírta Macaulay. Mint ha azt mondják valakinek, ne merészelj a vízbe menni, míg uszni nem tudsz, de hát, hogy fog megtanulni uszni? hogy fog megérni a nép az alkotmányos jog élvezetére hogyha abból kizárják? Pedig méltó-tassanak meglátni, hogy elfogultság nélkül mondhatom, hogy én sehol a világon nem tapasztaltam azt, hogy a nép rövid idő alatt oly nagy mérvben fogékonnyá lett volna a politikai jogok élvezetére, mint a magyar népnél.

A magyar népnek oly józan, tiszta politikai fogalmai vannak, hogy valóban bámulatos, ha megdöbbenünk, hogy 48 előtt ki voltak rekesztve az alkotmányosságból, s 48 után 67-ig ismét ki voltak rekesztve a szabad gondolkodásból. Valóban oly rövid idő alatt bámulatos azon előmenetel, melyet Magyarországban a nép a politikában tett. Volt alkalmam sok országot bejárni, s a néppel is érintkezni, de én sehol Európában politikailag annyira érett nemzetre nem találtam, mint a mi népünk, különösen a földművelő és kis iparos osztályt értem, kik a választók legnagyobb részét képezik. Azt mondja Tisza Kálmán képviselő ur, hogy ő azon évet sem fogadja el, hogy az általános szavazati gátolná és nehezíteni fogná a vesztegetést, mert ez által aránylag sok szegény ember fogna bejönni, a szegény ember pedig könnyebben megvesztegethető, mint a gazdag. Magában áll az, hogy a szegény ember általában könnyebben megvesztegethető, mint a gazdag, de ez itt nem áll mint argumentum, mert itt nem az a kérdés, hogy ugyanazon számú választókat kell megvesztegetni, hanem az, hogy oly nagy száma lesz a megvesztegetendőeknek, hogy a vesztegetést senki sem győzi. Nem engedett itt semmi különös kivételt Mocsáry képviselőtársam az emberi természetnek, s felvette a dolgot úgy, a mint van. Ő is feltette, hogy mint én, és mint Tisza Kálmán t. képviselő ur is felteszi, hogy még lesz megvesztegető, addig lesz megvesztegethető is, csak hogy a megvesztegetés nehezebb lesz, ha a megvesztegethető száma nagyobb lesz. Nem a választók tömege az, melyre a megvesztegetés nagy befolyással van, hanem az ugynevezett kaputos osztály.

Ez a legmegvesztegethetőbb, mert ez nemcsak magát engedni megvesztegetni, hanem másokra is befolyást gyakorol. Ezek pedig semminemű census által kizárhatni nem fognak.

A titkos szavazás ellen Tisza Kálmán képv. ur azért van, mert kétes a jó, a mit tőle várni lehet, de bizonyos az, hogy rossz befolyással van a jellemre. Ugyan kérem, mi által? Tegyük fel azon esetet, hogy egy ember oly állásban van, melyben ő nem mert előljárója akarata ellen szavazni. — és éppen ezek azok a kikre nézve a titkos szavazás okvetlenül szükséges. Ilyenek sokan vannak. Vajjon jobb azon embernek jellege, ki saját meggyőződése ellen szavazatát adja arra, kit ráparancsoltak, mint a ki nyíltan azt mondja ugyan, én ehhez a pártához tartozom, de valóságban azután lelkiismerete szerint adja szavazatát? Én nem mondom, hogy ez férfijellem. De mikor egy családapa kényszerhelyzetbe jön, ne várjunk tőle római jellemet, miután látjuk, hogy az emberek gyengék, s hajlandók magukra pressiót gyakoroltatni, mert a szükség úgy kívánja, ezen bajt igyekezzünk orvosolni, mert ez szemünk előtt van naponkint, és orvosoljuk úgy, mint orvosolhatjuk az által, hogy azon befolyást korlátozzuk, mely illetéktelenül gyakoroltatik bárkinek szavazatára is. Vegyen ígéretet, irást akárkitől, fizesse ha tetszik, de ne legyen hatalmában ellenőrizni, hogy vajjon beváltotta-e ígéretét, vagy nem?

T. ház! Még néhány észrevételt kell tennem a t. képviselő ur beszédének azon részére, melyet Polith képviselő urnak adott válaszul. (Halljuk! Halljuk!) Én azt hiszem, t. ház! ő kétségkívül hazafiai buzgóságában tulbecsülte azon beszédnek hatását és horderejét, a melyet Polith ur elmondott. Az is jeles beszéd volt a maga nemében,

tagadni nem lehet, hogy tele volt keserű kifakadásokkal, habár elfeledve és oly módon előadva, hogy rögtön ráismerni ne lehessen, tele volt nem a legjobb indulattal a magyar nemzet iránt. Én azt hiszem, t. ház, hogy a nemzetiségi képviselők tisztában vannak az iránt, hogy midőn ők államellenes izgalmat kezdenek, a házban nincsen párt, a mely csak egy percze is támogatná őket. A nemzetiségi képviselők tisztában vannak az iránt, a mint ezt már ki is jelentették, hanem a mi szomszédaink igyekeznek mindig ránk fogni, ellenünk mindig azt bizonyítani, hogy mi a nemzetiségeknek államiság elleni törekvését pártoljuk és támogatjuk. (Ugy van! balról.) Én megvallom, t. ház, hogy én ezen vádak ellenében nem szeretem magamat védelmezni, mert ez olyan vád, hogy én sokkal jobban bízom a magyar nemzetiség józanságában és eszében, sem hogy feltegyem, hogy ezt csak percze is ellágyja. Hígyje el Tisza Kálmán igen t. képviselő ur, hogy midőn a magyar államnak existenciájáról van szó, az előttem semmivel sem drágább, mint más társam előtt. Ha tehát nem ugyan egyenesen, de célzásokkal azt akarják elhitetni a nemzetiségekkel az alkotmányellenes törekvésekben cimborálunk, ez olyan rágalom, melyre mással, mint puszta megvetéssel nem válaszolhatok. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

A mi pedig Polith képviselő urnak fenyegetéseit illeti, hígyje el, hogy akár a reactio kíséretében, akár a nélkül jön, Philippinél ott fog találni bennünket szembe, és meg fog győződhetni arról is, hogy a magyar nemzet megfogja tudni tartani azon állást, melyet Európában ösei ezer év előtt biztosítottak számára. Az, hogy fajunk részéről a nemzetiségeken igazságtalanság követessék el, azt én részemről e házban nem fogom tűrni soha, s azt fogok emelni az ellen, hogy bármi tekintetben méltatlanság követessék el rajtuk. De arra, hogy a magyar államot feladabolják, már arra, azt hiszem, e házban pártot találni a nemzetiségek sohasem fognak.

Tisza Kálmán képviselő ur, megvallom váratlanul oly módon támadta meg Mocsáry képviselőtársamat, mely parlamentáris eljárásban nem igazolható. Ugyan hova fog vezetni disszensionk, ha mi egymásról így beszélünk: „önnek véleménye igen nagy, büns könnyelműség!“ Büns könnyelműséggel lehet valakit vádolni, a ki egy tettet elkövetett, melynek következménye mutatja, hogy mily hiba és könnyelműség volt ez, és mily könnyű volt e hibának elkerülése, annyira, hogy valóban bűn volt azt elkövetni; de véleményről azt mondani, hogy az büns könnyelműség, azt most halottam először. Mocsáry Lajos t. barátom usznyt mondott, hogy nézete szerint Magyarország erdélyi részében a census a románokra nézve igazságtalanság. Megfelelt erre nézve már Helfy Ignác barátunk Tisza Kálmán képv. urnak, midőn emlékeztette, hogy a mult országgyűlés alatt határozati javaslatát maga Tisza Kálmán is ezzel indokolta. De ha ez nem volna is így: ez állítás vagy igaz, vagy nem. Ha igaz, az a törvényhozás előtt felderíteni büns könnyelműség nem lehet; büns könnyelműség lehet elítélődni, de nem a bajt felismerve azt felemlíteni és annak orvoslására gondoskodni. Ha pedig nem igaz, méltó-tassék azt megcáfolni. (Ugy van! baloldalon.) Ennek ez az egyedüli orvoslása; de ne méltó-tassék minden czáfolás nélkül azt mondani, hogy ez büns könnyelműség. Azt hiszem, amyi joggal egy képviselő sem bír a másik irányában, hogy nézetéről azt mondja, hogy az büns könnyelműség. Ezt imparlamentaris eljárásnak tartom.

Csak ezeket akartam elmondani Tisza Kálmán képviselő urnak beszédét illetőleg, és nem is fogom a t. ház becses idejét tovább igénybe venni, hanem egyszerűen kijelentem, hogy Mocsáry Lajos képviselőtársam határozati javaslatát magamévá téve, azt pártolom. (Élénk helyeslés a balon.)

KÜLFÖLD.

Napi szemle. Chambord gr. kiáltvány a válság foglalkozik jelenleg csaknem kizárólag a francia sajtó. Ez álmokoros trónkereső kiáltványa most egész terjedelmében előtűnik felszök, s főbb pontjai a következők: „Nem igaz, hogy az én politikám ellentétben áll az ország kívánságaival. Én egy üdvös, erős kormányt akarok s Franciaország is ugyanezt akarja. Egyedül a hagyományos monarchia képes komoly és állandó szövetségeket biztosítani. Én a nemzet képviselőiben éber segítséget akarok találni az ellenőrzésekre bízott kérdések tárgyalásánál. De én nem akarok meddő parlamenti harczokat, melyek az uralkodót lehetetlenné teszik és meggyengítik. Midőn visszaautatom e külföldi származású formulát: „a király uralkodik, de nem kormányoz“, tökéletesen egyetérték Franciaország roppant többségével, mely mit sem tud e fictiókról és mely beleláradt a hazugságokba.

Franciaiak! én készen állok ma is (t. i. királyláz lenni) mint tegnap. Franciaország királyi háza a őszintén és loyálistan kibékült. Csatlakozzatok hozzá bizalomteljesen. Ideje, hogy a hazának százados királyságával visszaadassék a jölet, bátorság, méltóság és nagyság és a termékeny szabadságok egész sorozata, melyeket soha sem fogtok a királyság nélkül elérni. A munka nehéz, de isten segítségével végre fogjuk azt mégis hajtani. Fontolja meg kiki lelkiismeretében a jelen felelősséget és gondoljon a történelem szigorára.

Disraelinek az angol parlament alsóházában a közlegő nagy krisisre vonatkozólag mondott szavai, mint jelenleg előttünk fekvő beszédéből kitűnik, nem oly nyugtalanító, mint a rövid távú távlati tudósítás után itélni lehetett. Az angol miniszterelnök e krisis alatt ugyanis Rómának a civilisatióval leendő közeli összeütközését értette s érdekes beszédének ide vonatkozó része szó szerint így hangzik: „Ellenzem a külön ir parlament felállítására vonatkozó indítványt, mert azt tartom, hogy hazánk legfőbb s legdrágább érdekeit érinti. Ellenzem az ir nép érdekében ép úgy, mint az angolok és skótdok érdekében. Ellenzem, mert a világ-történet e fontos

valóságban, melyet én közele melyek sejtének — én egyesüzetet akarok látni; és mert én szentesítjük, és ha a parlament mind e „veszélyes anyag“-tól s a birodalom széttöbölését és ismétlődő élénk tetszésnyit.

A spanyol harcok kezett Echague tbnoknak jele hadsereg szelleme a legjobb csak azért látszott kedvező minthogy a zivatros sötét éj gondolni, hogy a karlisták v Echague szerint képes támad minden erődítés nélkül is. A dötte az erősítő csapatokat által 200,000 főre emeli a hadsereg hadsereg főparanc katonái felett s erőlyes beszé

A brüsseli ne s s tanácskozás a tüket a külügyminiszterium kormányok részéről 42 dele

TÁVIK

Bécs, jul. 7. Az osztrák delme ez év első felében 5.99 lési költségek, a kamatok és frt felülosztalék levonása ut nyereség vihető át a második

Bécs, jul. 7. Mint az új viratilag értesül, mult vasár bulban országosrendes fordult. A zsidók egy görög gyermek tak. A nyugalom csak a állott be.

Königsberg, jul. 7. Életbeléptetése alkalmából sz ségben felzúdult az előláj katonaságnak kellett a rem mintegy száz befogatás törté

Bécs, jul. 7. Ó felsége Rómából visszatérő Simor b holnap Magyarorszába utaz

Bécs, jul. 7. Albrecht orosz czár üdvözlésére s el marad Oroszországban.

München, jul. 7. A had teinek fedezése tárgyában be lat vitatása alkalmából a ka kikat a hadügyminiszter alk A hadügyér válasza után B alábbiállítására vonatkozó i many által kért 95,000 millió t vavattatott meg 136 szóval 13

UJJDONS

„A mai világból“ ez társadalmi s roppant ér d e napokban, mely regény azok zónék egyik legkitűnőbb mű

A honvédemlékháza

György István kanonok gyűj városra 500 frt, Szamosújvár vény 100 frt, Csernevics Győ gőmörmegei nép- és iparba református lelkész 5 frt, K ivén 58 frt, tolnai 66-ik h Mór pesti vasut igazgatója l évenként 5 frt, homonnai tak rékpéntár Közép-Szolnok gyűjtő-íven 6 frt, Alsó-Fehér kr, Nagy-Enyed városa éve évenként 1 frt, tasnádi taka casinó 10 frt, Háromszék al kr, gyöngyösi takarékpénztár gazdasági egyesület évenkin 10 frt, a gyöngyösi ciszmad párt 10 frt, a „Hon“ szer 1032 frt 62 kr, Jablonkai P ing, 2 pár gatyá és 12 db tö k. ezredes és pénztárnok, K ellenőr, Gánóczy Flóris m. k

Az idei dalárünnepé lozsvárt fog megtartatni. edd lenkezett 523 taggal. A Bognár Vilma asszony, Ellin Sipos Antal, Ellinger igérté központi igazgató-választmá szülnék megjelenni. Erkel karnagy, szintén ott lesz.

A budai szinkörben zónség találkozt. S ó l y m alkalmából „A trapezanti he zott valamint Bényeyné. Kál ismert jeles ének- és játékr mult nyáron folytonos taps tak: Bokody a herczeg szere Szigeti Luiza és Pereiné. K mást élénkebben vártunk, a vező volt és megérdemelte sult. Sólmosi, talán hogy se a „Reggeli előtt“ című kis jére s ebben Adolf szerepét működésével, ki jó mester ta ban sikeres fog szerepelhet

válságában, melyet én közelebb levőnek hiszek, mint némelyek sejtjenek — én egyesült, egymásbaforrt nagy nemzetet akarok látni; és mert érzem, hogy ha ezen politikát szentesítjük, és ha a parlament kebelét meg nem tisztítjuk, mind e „veszélyes anyag”-tól: a királyság széttágolását, s a birodalom szétbomlását idézzük elő.” (Hosszantartó és ismétlődő élénk tetszésnyilatkozatok.)

A spanyol harcztéren a Madridba érkezett Echague tbnoknak jelentése szerint a köztársasági hadsereg szelleme a legjobb s a jun. 27-iki nap egyedül csak azért látszott kedvezőbbnek a karlistákra nézve, minthogy a zivataros sötét éj mellett lehetetlen volt arra gondolni, hogy a karlisták visszaveresének. E hadsereg Echague szerint képes támadólag fellépni a karlisták ellen minden erődtől is. A kormány azonban már elküldötte az erősítő csapatokat s az új tartalék besorozása által 200,000 főre emeli a hadsereg létszámát. — Zabala, az északi hadsereg főparancsnoka csapatszemlélet tartott katonái felett s erélyes beszédet intézett a tiszt karhoz.

A brüsseli nemzetközi kongressus tanácskozása s a h. hó 28-án vendég kezdetű a külügyminiszterium palotájában, és a különböző kormányok részéről 42 delegált fog azokban résztvenni.

TÁVIRATOK.

Bécs, jul. 7. Az osztrák nemzeti bank jövedelme ez év első felében 5.995,334 frt, ugy, hogy a kezelési költségek, a kamatok és a részvényenkint adandó 14 frt felülosztalék levonása után még 99,537 forint tiszta nyereség vihető át a második félévre.

Bécs, jul. 7. Mint az új Presse Konstantinápolyból táviratilag értesül, mult vasarnap Galatában egy mint Stambulban összezörrenés fordult elő görögök és zsidók között. A zsidók egy görög gyermeket megöltek s a tengerbe dobták. A nyugalom csak a rendőrség közbelépése után állott be.

Königsberg, jul. 7. Az új kerületi rendszabály életbeléptetése alkalmából szolgák és munkások több közönséges felzúdulást az előljárók ellen s Guednau faluban katonaságnak kellett a rendet helyreállítani, miközben mintegy száz befogatás történt.

Bécs, jul. 7. Ó felsége ma kihallgatáson fogadta a Rómából visszatérő Simor bibornokot. — Andrassy gróf holnap Magyarországra utazik.

Bécs, jul. 7. Albrecht főhg ma Varsóba utazik az orosz csár údvözlésére s előreláthatólag hosszabb ideig marad Oroszországban.

München, jul. 7. A hadsereg rendkívüli szükségleteinek fedezése tárgyában beadott, póthitel kért tjavaslat vitatása alkalmából a kamara mai ülésében Freytag kelt a hadügyminiszter alkotmányellenes eljárása ellen. A hadügyér válasza után Freytagnak az egyes tételek alálbszállítására vonatkozó indítványai elvetetvén, a kormány által kért 9⁸/₁₀ millió forint helyett 9⁴/₁₀ millió szavaztatott meg 136 szóval 13 ellen.

UJDONSÁGOK.

„A mai világból” czimvel Tóvölgyi Titusztól egy társadalmi s roppant érdekes regényt kezdünk meg a napokban, mely regény azok szerint, akik olvasták, szerzőnek egyik legkitünőbb műve leend.

A honvédménháza újabb befolyt adakozások: György István kanonok gyűjtő ivén 22 frt 50 kr, Szeged városa 500 frt, Szamosújvár egy földtehermentesítési kötvény 100 frt, Csernevec György 3 évig évenként 5 forint, gömörmegeyi nép- és iparbank 10 frt, Ember Pál kereszt református lelkész 5 frt, Krassómegey alispánja gyűjtő ivén 58 frt, tolnai 66-ik honvéd zászlóalj 15 frt, Jelinek Mór pesti vasut igazgatója 10 frt, Darányi Ignác ügyvéd évenként 5 frt, homonnai takarékpénztár 10 frt, lilai takarékpénztár Közép-Szolnok 10 frt, Barsmegey alispánja gyűjtő ivén 6 frt, Alsó-Fehérmegye gyűjtő ivén 37 frt 45 kr, Nagy-Enyed városa évenként 20 frt, Salamon Dávid évenként 1 frt, tasnádi takarékpénztár 13 frt 92 kr, vaczi kaszinó 10 frt, Háromszék alispánja gyűjtő ivén 15 frt 75 kr, gyöngyösi takarékpénztár 10 frt, Heves és Jászkerület gazdasági egyesület évenként 10 frt, gyöngyösi népbank 10 frt, a gyöngyösi csizmadia társulat 10 frt, viski 48-as párt 10 frt, a „Hon” szerkesztősége 127 frt, összesen 1032 frt 62 kr, Jablonkai Peák Marcsa Zomborból 2 pár ing, 2 pár gatyá és 12 db törülköző. Szathmáry Mihály m. k. ezredes és pénztárnok, Krivácsy József m. k. ezredes és ellenőr, Gánóczy Flóris m. k. százados és titkár.

Az ideai dalárünnepélyre, mely tudvalevőképp Kolozsvárt fog megtartatni. eddigelé huszonkét dalárda jelenkezett 523 taggal. A diszhangversenyben Balázsné Bognár Vilma asszony, Ellinger Jozefa k. a., Odry Lehel, Sipos Antal, Ellinger igérték meg közreműködésüket. A központi igazgatóválasztmány tagjai, teljes számmal készülnek megjelenni. Erkel Ferencz, a ki országos dalárkarnagy, szintén ott lesz.

A budai szinkörben tegnap ismét nagy számú közönség találkozott. S óly m o s i jutalomjátéka volt, mely alkalmából „A trapezanti hercegnő”-t adták a jutalmazott valamint Bényeyné. Káldiné és Kápolnainak tavalyról ismert jeles ének- és játékrészeivel. S az idén is mikép a mult nyáron folytonos taps kísérte őket. Új szereplők voltak: Bokody a herceg szerepében, Kendi (mint Sparadra) Szigeti Luiza és Pereiné. Kiki helyén volt s habár egyet-mást élénkebben vártunk, az előadás összbenyomása kedvező volt és megérdemelte az elismerést, melyben részesült. Sólmosi, talán hogy sokoldalúságát bizonyítsa, még a „Reggeli előtt” című kis vígjátékot tüzte jutalomestéjére s ebben Adolf szerepét adta Kopócsi Kornélia közreműködésével, ki jó mester tanácsa mellett a naiv szakmában sikerrel fog szerepelhetni.

Wimmer Miklós hullájának rendőri boncolása azt a tényálladékot deríté föl, hogy az agyhártya részben oda volt nőve a koponya belső felületéhez, ami chronicus vérhullámszóra a fej felé és melancoliára mutat.

Mult és jövő. A nemzeti színház lefolyt évről s az augusztus közepén megnyíló új idényéről olvastunk egy névelyet. A „Reform” közli a lefolyt színházi év adatait, melyből megemlítjük, hogy egészben 321 előadás tartatott és pedig 181 drámai és 140 operai előadás. A drámai esték következőképp oszlanak föl: 90 vígjáték, 53 dráma és 38 népszimű; a drámai darabok közül 40 eredeti volt és ezek 90-szer adtak elő, 58 fordított pedig 91-szer; az operai előadásokat illetőleg 15 estén eredeti, 125 estén pedig idegen opera adatott. A sziművek közül legtöbb-ször adatott. A Csók, ez tizenkétszer került színre. A betyár kendője 8-szor, Ripacsos Pista dolmányja 6-szor, Alfonz ur 6-szor, III. Rikárd 6-szor, Krakói barátok, Székelyföldön és Téli rege 5-ször, Strike, Nemes és polgár és Valeria 4-szer. Dalmü összesen 29 került színre. Ezek közül leg többször adatott Mignon, 13-szor; ezt követi a Proféta 11-szer, Faust 9-szer, Hamlet 8-szor, Hugenották, Tévedt nő és Brankovics 6-szor; Don Juan, Bolygó hollandi, Hunyady László, Fekete domino és Tanhäuser ötször, Troubadour, Bánk bán, Büvös vadász, Szevillai borbély, Ördög Róbert és Lochengrin 4-szer. — A „Főv. Lap.” jelenti, hogy az igazgatóság Murzsa Ilmával szerződött négy vendégjátékra augusztusra. Hauk Mini szeptember és októberben fog vendégszerelni és pedig „Lohengrin”-ben, Rigoletto”-ban és „Don Juan”-ban. Elő akarják adni vele Delibes „Le roi l'ait” (a király mondta) francia operáját is, mely a bécsi komikai dalszínházban nagy tetszésben részesült. A jövő téli idény dalmüi ujdonságai gyanánt Wagner Rikárd „Rienzi”-je és Verdi „Aydá”-ja vannak kitűzve. A drámában is lesznek ujdonságok: Shakespeare „Vihar”-a, Toldy István „Kornéliá”-ja, Rákosi Jenőtől „A szerelem iskolája”, Szigligetiől „A székely leányok”, több fordítás, s ha a népszimű pályázat sikerül, a jutalomnyertes új népszimű.

Rövid hírek. A városligeti bizottmány megállapította az új városligethez szükséges munkák sorrendjét és a kertmunkák költségvetését. Ez 27,000 fitot tesz, az utak, tömredék és árkok s a szükséges leásások költsége nélkül. — **Budapest** a tanács határozata szerint 100 fittal segélyezi a határvidéki inségeket. — **A svábhelyi** telkeket a város ölenkint 50 krajval fogja eladni. — **A nagy-mártoni** dalárda jun. 28-án avatta fel lobogóját. — **A józsefvárosi** kerületi orvos megválasztása holnap d. e. 9 órakor lesz az e czélből összehívott rendkívüli közgyűlésen. — **Eperjesen** egy tizenégy éves fiú öngyilkos lett a miatti szégyenében, hogy atyja kártyázásnál meglepte s haza kergette. — **Tüzoltóinkat** a Casselben tartandó tüzoltógyűlésen Krauze Valdemár fogja képviselni. — **Haynald** érsek 300 frtot ajándékozott a Liszt-egyletnek. — **Táncsics** Mihálytól következő kis munka jelent meg: „Nyilt levél Müller Miksa tanárhoz.” Legrégibb nyelv a magyar” című munkája bevezetéseül. Kapható az Eggenberger-féle könyvkereskedésben. Ára 25 kr. — **Castelar** „Egy sziv története” cz. regényét B e k s i e s G. fordítja le. — **Magán tanároknak** gresztitettek az egyetemre keleti Károly, a statistikából és Grosz Lajos a törvényszéki orvostanból. — **Pály** György honvédszázados e hó 5-én 45 éves korában meghalt. — A nemzeti színház egy nyugdíjas tagja: **Kovács** Mária asszony is elhunyt. Az uttörő színészek közé tartozott s egykor komikai szerepekben kedvence volt a közönségnek. — **Balaton-Füreden** e hó 3-áig 632 vendég volt. — **Debreczenben** az iparos ifjak egylete e hó 5-én nyitotta meg helyiségét. Az egyletnek eddigelé már 123 tagja és 46 tagu dalárdája van. A nappali ünnepélyt kedélyes estély fejezte be a népkertben.

Törvényszéki csarnok.

(Az ujpesti zendülési bünper.) Ma reggel a véd-beszédek kezdettek meg.

Dr. Beliczay Jónás, (Mészáros Ferencz és Kovács János védője) tekintettel arra, hogy az állítólagos lázadásnak semmi politikai jellege nincs, indítványozza, hogy a törvényszék e bünzimet nyilvános ereszakoskodásnak, a pandurkaplár bántalmazásait súlyos testi sértésnek és az állítólagos rablást lopásnak minősítse.

Dr. Darányi Ignác (Imre családjának Pávlovits Pál és Sipek Zsigmond védője) jeles beszédjének főpontjai következők: A történetnek főoka azon rendtelenség, melylyel az adókönyvek főleg Ujpesten kezeltettek, és azon körülmény, hogy Ujpest a megyei közönség kívánata ellen a fővároshoz mindaddig még nem csatoltatott. S i p o s midőn a t v a n k é t k r a j c z á r miatt folytatta az executiót, ugy fogta fel az államot, mint egy uzorást, a ki már mennyországbeli jussát is eladta. A bíró a dobollással még olajat öntött a tüzre. — Kéri védenzei felmentését, hadd lássák, hogy a gyermeknek atyja emlékezete mindig szent lehet, hogy a kétségbeesés fájalmát nem büntetik. Dr. Darázs Albert igen rövid beszédben P i r i n g e r Péter és V a g á c s Mihály védenzei felmentését mellett nyilatkozott.

E n g e r t Tivadar Kinczeleszky házmester és Kiss Mihály védje kimutatja, hogy Kinczeleszkynek pusztá otléle a zendülés alkalmával még nem bün. A Kiss Mihály ellen tanuskodó Stieber vádlott már csak azért sem érdemel hitelt, mert mások terhelésében maga részére enyhébb büntetést vár.

Dr. Friedmann Bernát, Kiss Istvánra vonatkozólag, ki ellen a bizonyítékok teljesen helyre vannak állítva, csak az enyhítő körülményeket sorolja fel; W i m p e k Sándor és Gyula védenzeinek azon egyedüli tettét, hogy a jegyzőlakból rabolt befőtött az utczán nyálak-ságból felvették, csak lopási kihágást képez. Dr. Boszkovics Alajost illetőleg előrebocsátja védő, hogy a

Stern-féle ellenszegülés nem lehetett befolyással az Ujpesten divatozó ellenszegülésekre adóvégrehajtások ellen, mert annakelőtte is volt elégszer ilyen ellenszegülés. — Kéri a büntetés kimérését más alkalomra elhalasztani.

Dr. Füzeséry Géza velős beszédében hibásnak tartja az irányt, melyben eddig haladt vád és védelem, mert e perben mindketten nagy dolgokat keresnek. Ujpesten nem volt lázadás és zendülés, hanem egy — temetés, és mint mindenütt a csőcselék a csoportosulást zsebet-szere, garázdálkodásra használta fel. — S z u k o v i t i ellen egy tanu sem vallhatja, hogy a zendülésben részt vett. Továbbá kimutatja, miszerint Szinek, Straka és Waldhauser védenzei ellen is csak gyanuokok és nem bizonyítékok állítottak fel.

G á s z n e r Béla ügyvéd (Alföldi József, Dobina György és Csömör Ferencz védője) erélyesen megtámadja az ügyési vád alapját, mely a két első védenze tekintetében beismerésen alapszik, melyhez az ügyészség csak gyanuokkal járul, a melyeket egyes tanuk kétes értékű vallomásaiból szedett össze. Szerinte Alföldi csak talált vagyont titkolt el, Dobina gyilkolási kísérlettel nem vádolható, Csömör pedig teljesen felmentendő.

Dr. Held Kálmán, Karlsdorfer és Tamáskovics Pál védője nem tulajdonít annyi jelentőséget az ujpesti eseményeknek, mint az ügyész.

Déli egy órakor elnök felozlatja az ülést, mely d. u. 3 órakor folytatván, következik

Dr. Iricz Adolf, Kasza János, Pillhofer és Tóth József védője. Ez azt mondja, hogy a tanuk egy részének a vádlottak közt kellett volna helyet foglalni, mert ezeknek hivatalos intézkedései a tapintatlanságok és mulasztásoknak egész láncolatát képezik. Különbön constatálja, hogy K a s z a k i ellen a vád elejtetett, három hónapig fogságban ült. Pillhofer néve ki ellen megint csak a sokat emlegetett Stiber vádlott volt, a felmentést, Tóth József ellen vizsgálati fogság beszámítását indítványozza.

Dr. M a y r Aurél (Beck, Ehrenbeck és Tóth János védője) sajnálja hogy azok nem élnek a vádlottak padján, kik azon illusiót keltették a népben, miszerint a hatósági közegek elkerülendik a büntetést Imrének erősen hiit meggyilkolásáért.

Dr. M á t t l a s Mór (Hencs és Florenth védője) a kir. ügyész által védenzeinek terhére rótt bünzimeket bírálja.

Dr. P o p p e r Lipót (Metzler és Alt védője) igen behatóan czáfolgatja a kir. ügyészek azon állítását, mintha a védenzei ellen felmerült bizonyítékok elégségesek lennének az elítélésre.

Dr. Reinitz Adolf (Antin és Rillné védője) a tarka nemzetiségű és eredetű lakosságnak erőszakoskodó hajlamát és az Ujpesten dühöngő pauperismust kéri tekintetbe venni. Ő is kikel Stieber tanuskodhatása ellen.

Dr. S c h u l h o f Géza kiemeli, miszerint minden vádlottat nem lehet felelőssé tenni mindenért, a mi Ujpesten történt. Kéri Frey és Szopóczy védenzeinek felmentését. Lórik Borbála és Takács Dénesnek pedig kártétel, és illetőleg minősített lopás miatt a vizsgálati fogságot beszámíttatni.

Dr. Stiller Mór (Reszel és Szechenyi védője) ékes beszédben ecsetelve a megyei hatósági rendszer által ez ügyben tett ballépéseket, védenzei részére enyhébb bünzimeket hoz indítványba.

Dr. S z l á v y Ollivér, Blum védenzeinek orvosilag constatált butaság miatti be nem számíthatóságát alaposan bizonyítja.

Dr. U l l m a n n Sándor (Czehetmayer és Biró védője) kijelenti, mikép Birónak csak a hiszékenységgé róható fel bünül, mert az Ujpesten keringő álhirnek hitt.

A vád és védelem bezártával Mirth elnök kijelenté, hogy az ítélet s z o m b a t o n reggel ki fog hirdettetni. Ülés vége este 6³/₄ órakor.

Közgazdasági értesítő.

Terményüzlet. B u d a p e s t, jul. 7. Buzában a kínálat oly csekély, hogy mult heti áron többé nem kapható s így szilárdabb irány mellett az árak pár krajczárral emelkedtek. Egyéb gabnafajlók gyenge forgalom mellett változatlanok maradtak. — Hivatalos jegyzéssel e kötések történtek: Buza tiszai 83 fntos 200 mérő 6.80, — bányási 700 m. 83 fntos 6.63, — oláh 13,800 m. 79 fntos 4.80. — Kukoricza 2500 mázsa 3.98. — Zab 1200 mérő 2.78.

Magántudósítások szerint buza csekély kínálat mellett mázsánként 5 krral emelkedett; mintegy 15,000 mázsa oláhországi 79—80 fntos 4.80—95 kron kelt. — Usance-buza szept.—okt. 5000 mázsa 5.82¹/₂. — R o z s és á r p a minden forgalom nélkül. K u k o r i c z a változatlan. — Z a b változatlan; szept.—okt. 1.99—2 frt.

Áru- és értéktőzsde. Ma változatlanul kedvező volt a hangulat, erősebb kínálat mellett azonban az árak ismét csökkentek. Az előtőzsde szilárd iránylatot követett. M. hitel 202.50, magyar földhitel 69.50—70.25, municipális 32.50—33, takarékek és hitelegylet 52.25, Árpád gőzm. 38. — Délben erősen látogatott volt a tőzsde. Befekt. papírok, sorsjegyek és bankok szilárd eléggé élénk forgalommal. Magy. vasuti kölc. 95.75, dijsorsj. 82, municipális 32.50—75, anglo 34.25, m. hit. 202.50, franco-mag. 80, földh. 69.75, tak. és hitelegyl. 52.75, budapesti 31.50—32, orsz. közp. 83. — Malmok erősebben kínáltak. Moln. és sütők 185, gyártelep 20, pesti közuti 260. — Valuták és jelváltók pangnak.

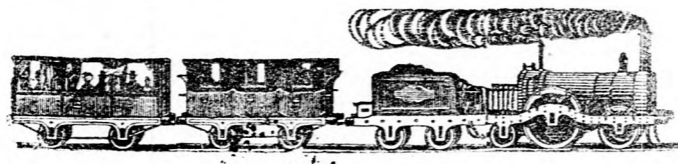
Időjárás. Derült forró idő; hőmérsék regg. 7 órakor +21°, napközben +28 C.

Budai szinkör. Szerda, jul. 8. „Arany chignon”.

Simonyi Ernő, Mocsary Lajos, főmunkatársak: **CSÁVOLSZKY LAJOS,** felelős szerkesztő.

HIRDETÉSEK.

Cs. kir. szab. osztr. államvaspályatársaság.

Hrobec vasutállomás megnyitása.

A cs. kir. államvaspálya-társulat északi vonalán a Raudnitz és Theresienstadt közt fekvő Hrobec vasutállomás folyó év július 1-jétől az általános áruforgalomnak, kocsiküldemények számára megnyitott.

Áruküldemények — teljes kocsiterével, tehát Hrobecből a cs. kir. szabad. államvasut-társulat minden állomására, egy a vele közvetlen összeköttetésben lévő bel-földi vaspályák állomásaira, és viszont ezekről — egyenesen küldhetők.

Az illeték-kiszámítást illetően a forgalomban Raudnitz felé a Theresienstadti állomás díjjegyzéke és a forgalomban Theresienstadt felé a Raudnitz állomásé alkalmazandó.

Egy fiatal ember bizományi képviselőségre ajánlkozik belföldi gyártmányok számára Budapesten. A legjobb bizonyítványok ajánlják. Bővebben értesülhetni E. B. jegy alatt az „Egyet-értés” kiadó-hivatalában.

Budapest, József tér 14. szám a.

Budapest, József tér 14. szám a.

VARRÓGÉPEK

mindenféle rendszer szerint, valamint azoknak egyes alkatrészei, úgy mindenfajú tűk nagyban és kicsinyben a legjutányosabb ár mellett

készpénz- és havi részletfizetésre kaphatók, úgy szinte minden rendszer szerinti varrógépek javítás végett elfogadtatnak és pontosan elkészítettnek

HOLLUB A. E.-NÉL

Budapest, József tér 14. szám alatt.

Figyelmeztetés. A nálam szolgálatban volt Ehrlich a mai napon (július 3.) általam elbocsátott, ennélfogva ezután az illető nincs felhatalmazva, számomra megbízásokat vagy pénzeket elfogadni.

Uj vendéglő.

A „Komlókert”

vendéglőt átvettem és belső mint udvar-helyiségeit díszesen felszereltem.

Magyar szellemű vendéglőt és kedélyes szórakozási helyet olajtok benne fentartani nyelvre, konyhára, borokra, zenére és dalestélyekre nézve, úgy hogy mindenki otthonosan és kedélyesen érezhesse magát; s az idegen is lát-hassa életünket.

Pinczérem nyelve magyar.

Konyham izletes és erősen tápláló.

Boraim mint már rég idő óta: Balatonmellékéről, — saját termés is, — Neszmélyről, Somlyóról, Érmelléki bakatorból, Tokajhegyaljai Aszucza és Aszaborokból: Egri, Viszontai és Ménési vörös borokból, legjelesebb termeszőlőink pinczéiből kerülnek.

Zene: naponként magyar zene.

Dalestélyeket jól szervezett magyar daltársulat tart. Méltányos árak mellett pontos szolgálatot ajánlok.

Tisztelettel

Parragh Gábor.

DEUTSCH LIPÓT,

Bádogos-mester 3 korona-utca 21-dik szám Budapesten,

ajánlja gazdag tartalmu raktárát, melyben minden fajú

fordó- és ülőkádak

valamint mindenféle zuhany-készülékek

mint: méh-zuhanyok nők számára, valamint mindenféle Clyso-Pump és altóvet-feeskendők stb., azután kertgyertyatartók, ujjon szerkezetű kávéfőzők, valamint mindenféle szakmájához tartozó tárgyak találhatók.

Mindenféle építési munkálatok, badogmázolás, esőcsatornák és kijavitások a leggyorsabban és legjutányosabban eszközöltenek. — Árjegyzék és mintakönyv kívánatra ingyen megküldetnek.

Svábhegyi fogaskerekű vasút.

MENETREND.

Érvényes július 4-diktől további rendelkezésig.

Budapestről Svábhegyre.

Hídő (közuti vaspálya)	ind.	7.—	8.30	12.—	2.30	4.30	6.30	8.38	délután
Városmajor (fogask. vasp.)	érk.	7.30	9.—	12.30	3.—	5.—	7.—	9.—	
Svábhegyre	érk.	7.53	9.23	12.53	3.23	5.23	7.23	9.23	

Svábhegyről Budapestre.

Svábhegy (fogask. vasp.)	ind.	7.—	8.—	9.30	1.—	3.30	5.30	7.30	9.30	délután
Városmajor	érk.	7.23	8.23	9.53	1.53	3.53	5.53	7.53	9.53	
Hídő (közuti vasutal)	érk.	7.50	8.50	10.20	1.50	4.20	6.20	8.20	10.20	

MENETÁR.

Városmajor—Svábhegy	30 kr.	Hídő—Svábhegy	40 kr.
Városmajor—Svábhegy és vissza	40 „	Hídő—Svábhegy (vagy zugliget és vissza)	60 „
Svábhegy—Városmajor	20 „	Svábhegy—Hídő	30 „
Svábhegy—Városmajor és vissza	40 „	Svábhegy—Hídő és vissza	60 „

Havijegyek.

Egy jegy felnőttek számára, minden vonat használata mellett havonként 9 frt. Egy jegy nép-, közép- és tanulóknak számára minden vonat használata mellett hav. 5 frt.

JEGYZÉK.

Jelen vonatok által a lánchíd és Svábhegy között rendes közlekedés közvetítetik, melyekre hétköznapon, valamint a közuti vaspálya budai pénztáránál, egy a fogaskerekű vaspálya svábhegyi állomásánál rendes menetjegyek kiadotnak. Vasár- és ünnepnapokon pedig mind a két pályára csak saját vonalaira ad ki jegyeket.

Ezen mindennap közlekedő rendes vonatokon kívül igényhez képest még minden félóránban szükségleti vonatok meneszthetők, ha számára a pénztárnál legalább 30 személy jelentkezik és a legközelebbi óra (alatt) között azonos szabályos vonat nem közlekedik.

Budapest, 1874. július hóban.

Az üzlet-igazgatóság.

Dr. Handler Mór

orvos- és sebésztudor, szülész és szemész.

gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett mindennemű

Titkos betegségeket

1) az önfertőzésnek minden következményeit, u. m.:

MAGÖMLESEKET,

az ingerlékeny gyengeséget, az ondófolysást, különösen a

TEHETETLENSÉGET

(elgyengült férfierőt),

2) húgyesőfolyásokat (még oly idültet is), a nemzörések bujakóros fekélyeit és másodrendű bujakórt minden alakjaiban és elcsufitásaiban,

3) húgycsősziüküléseket

4) friss és idült nyakfolyásokat nőknél, az ugynevezett fehér-folyást, és az onnan eredő

magtalanúságot

5) bőrkütségeket,

6) a húgyhólyag betegségeit, és mindennemű vizeleti nehézségeket.

Rendel naponként: délelőtt 11 órától 1-ig délután 3 órától 5-ig, és este 7 órától 8-ig.

Lakik Pesten, Lipótvaros, nádor-utca 13. sz. I-ső emelet, 14. ajtószám. Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszernek megküldetnek. Anguszts elsejétől lakásom: belváros, kigyó-utca 2-ik sz. kigyó-é városház utca szegletén, (Rottenbiller-fele házban) 1-ső emelet.

81. szám

Kiadó hivatal muzeum-utca 8.

Előfizetési árak: Egész évre . 16 ft. Negyed Félévre 8 ft. Egy hó

A lap szétküldésére vonatkozó előfizetési pénzek és hirdető kiadó-hivatalba intéz

Buda

Ha ama véghetett smind roppant veszély jutott, még ma sem lát fogják látni mindaddig el nem lesz vetve az aztán sem istennél, se többé menekülés.

Akik a mai napjairól olvassák majd a fogják tartani, hogy el lenörzése me retlenség és galád gazd az államügyek vezetése

Fussuk végig az üléseiről szóló tudósításlyek a temesvár-orsovismét előttünk egy példóról szemlélő hazafit azlunk: örültek vagyunkellen szegezzük a kést. tudva készakarva idegeáldozatul nemzetünk eg

Ismerjük a temes kormány-előterjesztést, iránt, hogy ha az törvév a n, akkor az nem reszta: jelezni a sirt, zásának többsége a slegszenőbb érdeke

A deakkörben ma vaslatot. A szónokok s hátrányokat és veszélyg a d a s a a l t a l a molnának. Egy máksze volt képes felmutatni e elfogadását ajánlhatná. deakkör mai értekezletét tették, hogy c s a k n Paczolay, épenséggel n

És mi történik? amint a nyilatkozatok sem. A miniszterelnök és midőn mindenki elmván ur szépen fölkel, s elvtársaihoz, hogy min mondtak, de hát nem javaslatot el kell fog miniszterium leköszön.

És a jobboldali fogadjuk, úgy amint v köszön.

A képviselőházbainterpellatiót Ghyecy interpellatió lényege e mindenkinek azon meg tett az egész országban dön először merült fel államvasutnak adatik Enyhítő körülményül emánylapokban, azt t. kényszer nyomása alatt sortium másképp nem a csön második felét. Ké nagyobb megdöbentés érdemlő lapok utján s emiután a kormány a sgel aláírta volna s az lamvasutttársulattal me jutalom ezen egyezmény kölcsön még maig sem

Horn Ede kérd alapos-e azon elterje kölcsön második fele

Ghyecz Kálmán alaposságot, minthogy leges megállapod

Tehát tény, hog

hetése végett feláldoz